MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

Any I. Núm. 4. - Dijous 21 febrer 1929

BIBLIOTECA P. ARÚS

Del concert del divendres a la nit:

La música del jazz estimula l'optimisme

¿És redimible el Palau de la Música Catalana?

— Estigueu convençut que en aquest país — ens deia fa poc un amic nostre carregat d'experiència — la mort i a vegades la vellesa, obren per a molts dels nostres homes el període de la injustícia. Després de la mort del pintor Fortuny, totes les penyes de joves de l'Ateneu es reien d'ell; Verdaguer i Maragall tingueren, després de morts, una època d'eclipse entre els intellectuals; Martí Alsina fou oblidat; els arquitectes Oriol Mestres i Rogent i el pintor Simó Gómez també; el mateix ha passat amb el pintor Joaquim Vayreda i els escriptors Marià Vayreda i Emili Vilanova, i ara comença l'època de dir mal d'En Gaudí.

Hi ha en tot això una gran part de veritat, però caldria destriar molt aquesta veritat. Caldria dir que, malgrat el seu període d'oblit, les obres bones se salven quan comencen a tenir perfum d'història.

En parlar de l'obra arquitectònica de Lluís Domènech i Montaner no sembla pas que puguin fer-se distincions: va néixer tarada i restarà tarada tota la vida.

I no obstant... no obstant, En Domènech i Montaner va ésser l'arquitecte de la seva època, l'arquitecte del catalanisme, amb una anomenada que en pocs sectors hauria admès regateigs. Se salvaran, potser, de Lluís Domènech i Montaner, els seus escrits polítics i els seus estudis arqueològics, dos aspectes molt importants de la seva personalitat.

Era tan gran la fama d'En Domènech i Montaner que li deien Domènech el «Bueno», per distingir-lo d'En Domènech i Estapà, Domènech el «Malo». I ara el «Bueno» es va fent «Malo», i les obres del «Malo», entre elles el Palau de Justícia, ens molesten menys que el Palau de la Música, l'obra màxima de Domènech el «Bueno».

I pot assegurar-se ja sense cap mena de dubte que el Palau de la Música s'anirà fent dolent fins a desmentir aquella observació que la glòria de tots els nostres homes passa per una època d'eclipse.

* * *

Hem començat preguntant si el Palau de la Música és redimible. Ens sembla que el mot és ben clar. Preguntem si el monument (?) és capaç d'una reforma radical.

Abans d'insistir sobre aquesta pregunta volem fer per a l'edifici les mateixes salvetats, els mateixos *distingos*, que hem fet per al seu autor. Volem eliminar l'objecció que podria fer-se'ns, que el monument té molt caràcter, un caràcter, el seu caràcter.

El fet és evident: l'edifici té el caràcter d'una època, en té tant i tan dolent, que l'observació sentimental perd categoria d'objecció.

Hi ha a Barcelona dues classes de monuments dolents que tenen caràcter: els que demanen l'enderroc i els que cal conservar. Citarem dos tipus de monuments tot fent observar que la distinció és subjectiva. Creiem que l'Arc de Triomf, per exemple, demana l'enderroc, perquè és ridícul, perque és petit, perquè és de materials innobles, etc., etcètera; en canvi, el monument a Colom mereix l'actual restauració, perquè és de bon material, perquè és divertit, perquè sembla un tinter monumental que només demana un baròmetre a una banda i un termòmetre a l'altra, etc., etc.

I ara, «revenons à nos moutons»: ¿no creieu que el Palau de la Música — de qualsevol cosa en diem un palau — entra en la categoria de monuments que demanen l'enderroc? Per moltes raons i, sobretot, perquè l'hem de sofrir. Mireu-se'l bé! Mireu-se'l per fora i per dins. En diuen el Palau de la Quincalleria catalana, i ho mereix.

Si no hi haguéssim d'anar tan sovint! Si fos una sala on hi hagués recepció un cop cada any! Si no s'hi fes música! Ara, quan després d'una cançó obren els llums, us veieu obligats a mirar aquelles Walkíries de pedra entre núvols del mateix material!

No creiem que hi hagi al món una cosa tan absurda, i com que s'hi fa bona música, hi assisteixen estrangers, i això ens compromet molt. És intolerable la decoració del sostre, aquelles columnes de rajoleta que hi ha a les llotges; són intolerables les penjarelles plenes de caramellos de les baranes, i és abominable tot l'escenari. A la boca de l'escenari hi ha l'aberració en pedra — o en guix! — més grossa que pugui imaginar un escultor. A la dreta de l'espectador hi ha les Walkíries. Aquesta fantasia és sostinguda per dues columnes dòriques que no tenen cap sentit. Sobre les columnes hi ha un entaulament que sembla un caixó de panses. Sobre la coronisa hi ha les Walkíries entre una gran nuvolada. Al mig de les columnes hi ha el bust de Beethoven. Els que enyoren el fracassat monument a Pi i Margall poden fer-se'n una idea contemplant aquest conjunt: s'hi assemblava molt perquè es tracta d'obres d'un mateix autor. A l'altra banda hi ha l'allegoria de la cançó «Sota d'un salze», coronada per un arbre, el salze dels nostres amors. Núvols de pedra! Fum de pedra! Arbres de pedra! Tot plegat té qualitat de guix. A l'escenari hi ha una dotzena de muses modernistes de pedra de mig cos en amunt, impalpables, o de mosaic, de mig cos en avall. Són les que donen el to als concertants!

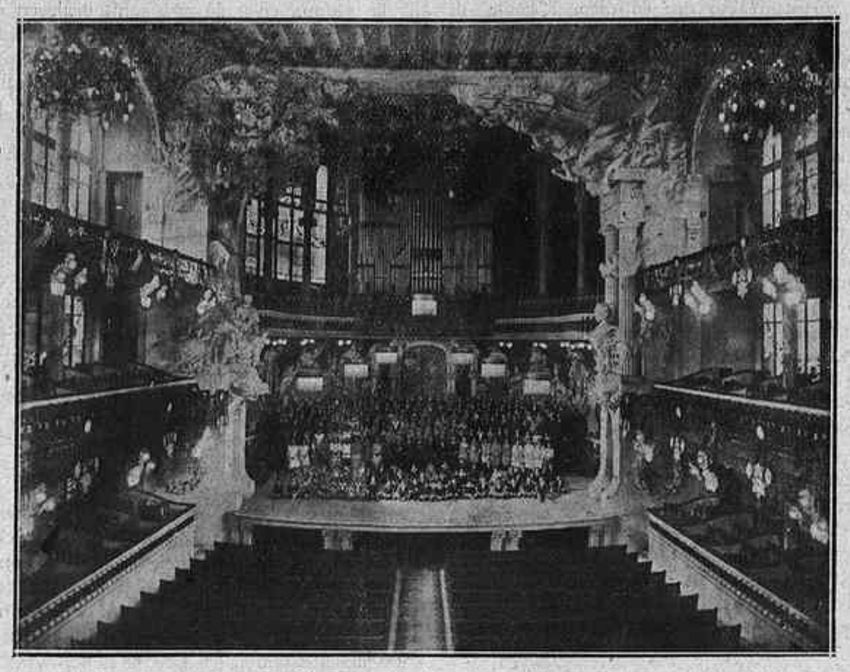

Sala del Palau de la Música Catalana.

* * *

¿És redimible tot aquest frenesí de pedra i rajoleta? Hem pensat alguna vegada si seria possible esporgar tota aquesta vegetació, si podria tallar-se el salze i si, obrint aquells finestrals modernistes, fugirien les Walkíries i si l'aire podria matar la vegetació i endur-se'n aquell fum que surt uns quants pams més amunt de la testa de Beethoven

Si fóssim amos de la casa, si la nostra idea pogués tenir eficàcia, obriríem un concurs d'avant-projectes i preguntaríem als nostres arquitectes i als alumnes de l'Escola d'Arquitectura si el Palau det la Música és redimible. Voldríem saber si el salze d'En Claver i el fum de les Walkíries sostenen la casa, o el palau. Més concretament: preguntaríem si darrera aquest salze, aquest fum i la rajoleta encara hi ha casa. Voldríem saber si les obres de reforma haurien d'ésser molt radicals, si afectarien l'estructura de l'edifici. Potser n'hi hauria prou amb uns estrenyinadors per treure el fum, la fullaraca i espantar les Walkíries.

No hem parlat de la façana. Passant pel carrer podeu estalviar-vos de contemplar el palau. Malauradament ara ja es veu des de la Via Laietana! L'interior és un afer més urgent.

Direu que l'obra val molts diners. És evident. Però es pot fer un miracle. Que facin un empréstit entre amics i durant una sèrie d'anys pagaríem dos rals per barba per cada concert. Tothom s'hi avindria. Seria en sufragi de l'autor del monument i en concepte de penalitat per una facècia collectiva. Hi ha redempcions més fortes i multes més cares.

MANUEL BRUNET

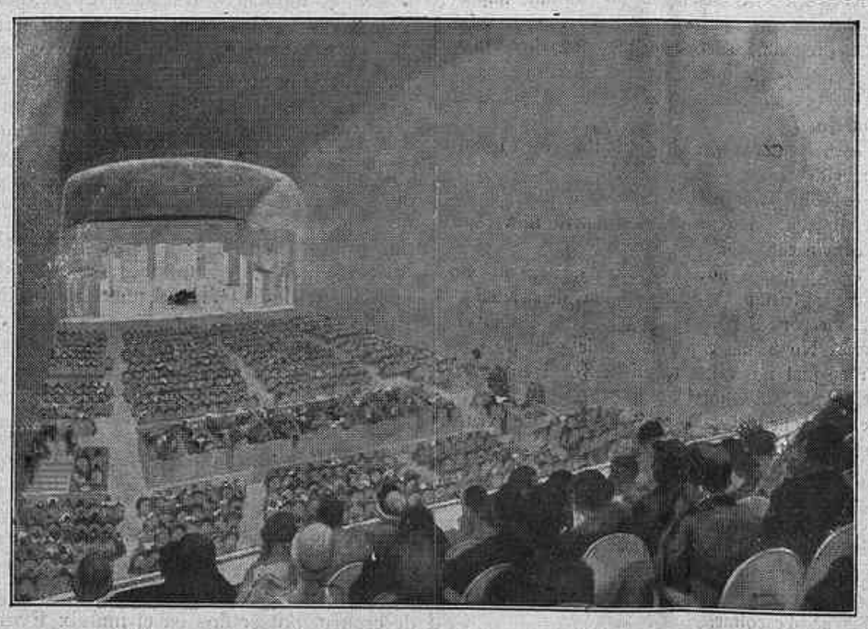

Un exemple de sala moderna de música: la sala Pleyel de Paris.

La lliçó d'una anècdota

L'ex-ministre francès Lebrun explica la següent anècdota:

En un viatge per Espanya, organitzat per una agència, va tenir la dissort de trobar-se sempre i pertot amb un company que no era pas allò que se'n diu un bon company per anar a Montserrat, sinó un alemany que no podia deixar de protestar gairebé sistemàticament: els coberts eren bruts, el menjar mal servit, els trens incòmodes, les cambres d'hotel inconfortables, etc., etc. Lebrun, veient que la majoria de vegades les queixes de l'alemany no eren prou justificades, o gens del tot, no es pogué estar de fer-li alguna observació, a fi d'estalviar-se escenes més aviat desagradables.

Amb posat d'home que ha rodat molt i no es deixa enganyar, l'alemany s'explicà.

— No protesto continuament — va dir — per mal humor crònic. Si em queixo, no és qüestió de temperament, sinó de tàctica. He observat que cal fer-ho així perquè a un el tractin una mica millor del que és costum. I si us en voleu convèncer, veniu amb mi i ho veureu.

Lebrun es disposà, doncs, a veure quins resultats produïa la tàctica de l'alemany, cal dir que sense atorgar-hi massa confiança.

Un dia dinaren junts en un restaurant, l'ex-ministre i l'alemany Aquest estigué tota l'estona fent víctima el cambrer de tota mena de reclamacions, i d'impertinències i tot. El cambrer estava un xic picat; l'aguantava d'exterioritzar-ho, però, l'esperança d'una propina compensadora. En ésser-li presentada la nota, l'alemany pagà amb un bitllet de banc. En el canvi que el cambrer tornà damunt un plat, hi havia una moneda de dos rals. Agafant-la, l'alemany digué:

— Això per vós.

El cambrer, creient que dos coberts donaven dret a una millor propina, no féu cap esforç per reprimir la seva sorpresa ni la seva indignació, preguntant un xic agressivament:

— Què?

— Que això és per vós — repetí amb naturalitat l'alemany, però ficant-se els dos rals a la butxaca i deixant la resta del canvi al plat.

Un cop sols, Lebrun li manifestà la seva estranyesa per aquest mancament tan greu a la tàctica preconitzada.

— Veuren — es justificà l'alemany —, la meva tàctica porta els seus perills, i no tothom té prou nas per seguir-la: cal saber tallar just abans no us donin una puntada de peu.

Lebrun, explicant aquesta anècdota, generalitza i diu que la tàctica d'aquell alemany fou, fins a la guerra, la de la política imperial: queixar-se, rondinar, no estar content i molestar i tot, però fins al límit immediatament inferior, passat el qual es produeix la puntada de peu.

L'anècdota que explica Lebrun és d'abans de la guerra. D'ençà d'aleshores, han passat moltes coses, a Europa i a tot el món. En molts llocs hi ha gent que escriu i que es veu obligada a saber tallar just abans del moment de la puntada de peu. Els que escrivim hem après més o menys a fer-ho; però els lectors, sovint, baden tant.

MIRADOR INDISCRET

Un fundador de la Barcelona d'ara

— De manera que voleu parlar a MIRADOR dels fundadors de la Barcelona actual? Segurament n'oblidareu un que no va deixar l'anomenada que corresponia al seu mèrit, En Quintana.

— Qui era Quintana?

— L'ajudant més entusiasta de Rius i Taulet; el porter de l'alcaldia.

Ja sabeu que Rius i Taulet era, dels homes del seu temps, el qui tenia una visió més ampla de l'engrandiment de Barcelona, i entre les moltes coses que va inventar, com l'escolta de municipals de cavall, per a donar aire de majestat a la magistratura municipal, cap de més pràctica que l'uniforme del seu porter oficial.

No tenim cap dibuix d'aquest uniforme, però sabem que Quintana, un home alt com un Sant Pau, portava un casquet o un barret monumental i un bastó de porra de la mateixa alçària que ell amb el barret posat.

Quan Rius i Taulet anava a Madrid — i era sovint — per a fer despatxar els expedients que convenien als seus plans, se'n duia, entre els altres funcionaris, el porter Quintana amb el seu uniforme. A l'hora d'anar als ministeris, Quintana acompanyava l'alcalde, i des de l'entrada, pegant cops a terra amb el seu bastó de porra, cridava a tota veu:

— *Paso al Excelentísimo Señor Alcalde Constitucional de Barcelona. Paso al Excelentísimo,* etc.

L'efecte era fulminant i decisiu. Els que s'esperaven, s'aixecaven esverats per a fer pas i saludar amb respecte el personatge misteriós que entrava amb una cerimònia tan estrepitosa, i Quintana no parava de cridar i de fer soroll amb el bastó fins que Rius i Taulet era ràpidament introduït al despatx del ministre. Es quedava després a guardar la porta amb una serietat digna de la seva alta funció, ben segur que la seva presència imponent havia d'allunyar qualsevol imprudent que volgués destorbar l'alcalde, i amb la mateixa cerimònia de l'entrada l'acompanyava a la sortida fins al carrer, deixant convençut tothom que el personatge desconegut tenia dret a totes les preferències.

* * *

Una vegada, que havien promès a Rius i Taulet entregar-li la resolució d'un afer abans del seu retorn a Barcelona, estava neguitós a l'hotel perquè a l'hora de dinar no havia rebut encara l'ofici esperat, i poc després sortia el tren. Estava amb ell el qui més tard va ésser secretari de l'Ajuntament, Gómez del Castillo, funcionari escrupolós i de costums senzills.

— Castillo — va dir-li Rius —, haurà d'anar al ministeri, fer-se presentar al ministre i arrencar-li la signatura que m'ha promès.

— Serà inútil, senyor alcalde. En aquesta hora ja no em voldran rebre. Val més ajornar el viatge.

— Dugui-se'n En Quintana — li replicà Rius i Taulet.

Quintana, que sentia la conversa, pujà a la seva cambra i als pocs minuts es va presentar uniformat amb el barret i la porra, decidit a salvar la situació.

— Quan vulgui, senyor Castillo.

El pobre Castillo estava espantat, però no va tenir altre remei que cedir, i se'n va anar al ministeri amb la mateixa cerimònia que si fos l'alcalde. Mai Quintana no havia estat tan sublim, perquè mai no havia tingut una sensació tan clara de l'eficàcia del seu paper. L'estrèpit, en aquella hora desacostumada, va resultar tan fort, que de totes les dependències sortia gent a veure el que passava, mentre Castillo, tot sufocat i tapant-se la cara amb el barret, anava seguint d'esma el gran Quintana, que no es va parar fins a portar-lo a presència del ministre.

Com havia previst Rius i Taulet, a l'hora de sortir el tren cap a Barcelona, l'afer estava resolt. Quintana havia posat una altra pedra en els fonaments de la nostra ciutat.

Passió maternal

A Barcelona hi ha un crític de futbol que té una passió de mare per En Samitier. No cal dir que és el simpàtic *Paquito* Aguirre. És una amistat desinteressada, ca dir-ho. Quan va a futbol, si no juga En Sami ho troba avorrit. I tan sols es fixa en el joc del seu amic. Arriba, per exemple, a dir que tot el que guanya el «Barcelona» ho deu a En Sami.

Un amic de l'Aguirre diu:

— Mirin si és exagerat que qualsevol dia publicarà un article que dirà: «*Sagi pudo hacer el «goal», debido al base de Arocha que le había hecho a su vez Piera, porque en aquel momento Samitier se había quedado en medio del campo arreglándose un nudo de la bota, y todos los demás jugadores del equipo contrario le estaban vigilando temiendo que el capitán preparaba una gran jugada de aquellas a las que nos tiene acostumbrados nuestro gran jugador internacional.*»

Expansió literària

Ha estat unes setmanes a Barcelona, aquella recitadora argentina anomenada Bertà Singerman. En un dels seus recitals, va voler tenir una deferència per les nostres coses i va incloure en el programa la traducció espanyola de la nostra cançó popular «Els Tres Tambors», deguda a Farran i Mayoral.

La impressió, però, que va produir en el públic l'esmentada traducció no va, ésser, certament, colpidora. El lector en podrà jutjar per aquesta primera estrofa que li oferim:

«Éranse tres tambores,
que vienen de la guerra.
El más joven de los tres
lleva un ramo de rositas.
Ran-ran-rataplán,
lleva un ramo de rositas.»

Per si el traductor aludit pretén posar en dubte la nostra opinió, aquí li oferim, sense pensar gens absolutament en el dret de traducció a què legalment tindríem dret, unes mostres:

«Un pobre agricultor
tenía una hija.
Tenía quince años
y aún no hilaba.
Tra-la-ra-la-la-ra.
Hila delgado,
hila delgado.
Tra-la-ra-la-la-ra.
Hila delgado
y se va.»

. . . . . .

«En Montserrat todo llora,
todo llora desde ayer.
Porque allá en la escolanía
un monago falleció.
ning-nang, ning-nang...»

. . . . . .

«Una fresquita mañana,
salí dispuesto a cazar.
Ni perdiz ni codorniz
para tirar encontré.
Si el amor tira y me toca,
si me toca me dará.»

. . . . . .

Totes aquestes mostres les hi podem oferir així ràpidament, sense que ens calgui recórrer, per a reforçar el nostre punt de vista, a la traducció al francès de «La Taverna d'En Mallol», sortida de la «penya» del Mestre Fontbernat, a París en la qual es trobava més d'un redactor d'aquesta casa.

Heus-la aquí:

«Au «bistró» de m'sieu Mallol
on blague et on rigole.
Au «bistró» de m'sieu Mallol
il y en a qui entrent avec la lune
et en sortent avec le soleil.»

Suposem que després d'aquests eloqüentíssims exemples, el senyor Farran i Mayoral no dubtarà de les nostres innegables condicions per a contribuir a aquesta mena d'expansió literària, tan especial.

Que torni el sabre a la beina

Una vegada els xicots que feien *L'Esport Català* amb més bona voluntat que no pas pessetes, estaven a punt d'haver de plegar, però els dolia matar un periòdic en el qual havien posat tants esforços i afanys, i s'aventuraren a demanar caritat als subscriptors. Demanaren deu rals modestos... Qui els havia de dir que no? Y el periòdic va seguir endavant.

Al cap de un quant temps, *La Publicitat* passava un moment no massa falaguer i va demanar 10 pessetes. Els lectors de *La Publicitat* són gent addicta. Gairebé tothom va dir que sí. Deu pessetes no és cap capital.

Mentrestant, totes les nostres edicions arribaren a tenir un gran èxit. El públic català ho compra tot. Revista que surt, revista que s'aguanta. Diari que es publica, diari que va endavant. I *La Nau* va obrir una subscripció perquè li regalessin una impremta. En el diari nocturn, sota unes veles inflades del vent, molt sovint es veu la llista dels donants.

Ara Josep Maria Junoy ha batut, però, el rècord. Ha escrit una carta als subscriptors i els demana... Què direu que els demana? Els demana *30 duros*! 30 duros per un any i 50 duros als que vulguin tenir assegurada durant un parell d'anys l'adquisició de tot el que imprimeix *La Nova Revista*.

Desitgem que *El Mati*, diari inspirat pel neoconvers senyor J. M. Junoy, no bati tots aquests *rècords*.

Rectificació voluntària

Una persona que pot saber-ho ens ha assegurat que aquella literatura per a albats que, en el nostre número passat, atribuíem a Melcior Font, és obra de Lluís Bertran i Pijoan, enemic personal de Voronoff, de la desorientació del món actual (diu ell) i organitzador d'un homenatge a Mn. Jaume Collell, que va ocupar cada dia, tot un any seguit, aquella bona columna de *La Veu*. Potser és aquest el retret més gros que se li pot fer.

(c) Ministerio de Cultura 2006

Raquel-Aspàsia

Josep Maria de Sagarra té una debilitat per l'art i una admiració per la figura i el somriure dramàtic de Raquel Meller.

A propòsit de la nostra nota sobre Raquel que va sortir en el darrer número de MIRADOR, el poeta Sagarra es lamentava del tò poc galant de l'article; després de dinar, a l'Ateneu, les lamentacions anaven per aquest camí:

— No sé per què s'ha d'exigir tanta intel·ligència a una «vedette»; es comprèn que no ha de ser diguem una... Aspàsia...

I el poeta Solé de Sojo va contestar ràpid:

— Naturalment, no ha de ser una primera «Aspàsia».

"Oc... Oc... Oc..."

A la Redacció del futur setmanari *Oc*, s'ha produït un petit conflicte d'ordre administratiu bastant difícil de solventar. Ja se sap que els organitzadors de la simpàtica publicació occitanista la volen llançar amb totes les garanties de publicitat.

Però, a darrera hora, ha sorgit el conflicte del qual parlem.

— ¿Us imagineu — ha dit un dels més assenyalats «suporters» — us imagineu la sortida dels venedors a la Rambla, cridant «Oc... Oc... Oc... Oc...»?

Realment, la semblança amb un ramadet d'oques seria massa manifesta per passar desapercebuda dels humoristes locals....

Distinció que s'imposa

Ja que una condecoració pontifícia no la pot demanar el propi interessat, sinó cal que algú altre la demani per ell, llancem la idea d'adreçar una petició a la Cancilleria papal a fi que sigui concedida la medalla «Benemerenti» o la creu «Pro Ecclesia et Pontifice», pel cap més baix, al franciscà i distingit corresponsal de diaris forans Joaquim Civera i Sormani, la conducta moral i religiosa del qual és intatxable i ha prestat grans serveis a la religió i a la Església, sobre tot darrerament, amb el seus talents literaris, sota el seu nom i cognoms, o bé amb els pseudònims de Joan Montaner, Maria Bonshoms i altres que sentim moltíssim no recordar. (I, entre parèntesis, assenyalem que ni Josep Carner, l'home dels múltiples cognoms faceciosos, no n'ha usat mai cap de femení, pensada en la qual han coincidit el catolicíssim escriptor esmentat i la novel·lista pornogràfica Laura Brunet — «en el siglo», l'editor Sanxo Ferrerons.)

Sobrerealisme a la rua

A la rua d'aquest any hi ha hagut una innovació important: un camió decorat estil sobrerealista, amb fórmules químiques i tot. S'assegura que el foixista Feix, ai, vol·lem dir el feixista Foix, i el pintor Gausachs hi han tingut una participació molt important.

El jurat concedí a aquest camió un premi de 750 pessetes.

Calia arribar a Carnaval perquè el sobrerealisme fos pres seriosament.

Muley-Hafid, condemnat a pagar

Retallem d'un número recent de *L'Hôtellerie*:

«En 1922, quan l'ex-soldà del marroc Muley Hafid vivia a Madrid, el xerif Tidjani rebé l'encàrrec del seu senyor, els béns del qual eren segrestats, d'anar a París a empenyorar un diamant de 185 quirats, sobre el qual comptava obtenir un préstec de 1.500,000 francs. Tidjani només pogué obtenir-ne, a la banca Bauer, 217,000 francs, i encara amb molts treballs. Però, mentrestant, el xerif portava un tren de vida tan d'acord amb el seu càrrec, que va deixar París quedant a deure 21,500 francs a un hoteler, M. Batonnet, ja que l'ex-soldà el revocà en el seu càrrec.

»L'hoteler, no trobant enlloc Tidjani, es dirigí a la banca Bauer, on, naturalment, no volgueren saber-ne res. L'ex-soldà també va negar-se a pagar la nota. M. Batonnet portà l'afer als Tribunals. La 3.ª sala desestimà la demanda.

»Havent apellat, l'hoteler ha tingut més sort, i l'ex-soldà acaba d'ésser condemnat a pagar el compte del seu ex-xerif, perquè els tribunals han apreciat que les despeses d'aquest foren fetes en compliment del càrrec que ocupava.»

Il·lusions delirants

En certs medis teatrals és cregut com article de fe que MIRADOR es publica exclusivament per rebentar determinats autors dramàtics. No cal dir a qui pertanyen la paternitat i la difusió del descobriment.

Els lector s'hauran adonat de sobres que dediquem la nostra atenció a moltes altres persones i moltes altres coses.

Creure's allò, doncs, és complicar, per part dels que es tenen per predestinats a la rebentada, el deliri de persecució amb el de grandeses.

Cultura quaresmal

Fa uns quants dies es va presentar a la redacció d'un setmanari barceloní una comissió d'una societat recreativa, de Badalona, i demanà al director si podia enviar-li redactors per a donar conferències aquesta Quaresma.

— Nosaltres tenim molt poca cultura, i ens volem il·lustrar, sap? — digueren.

En principi la cosa va quedar arreglada. A aquesta societat tindran conferenciants per la Quaresma.

Ara bé. Aquesta societat és una societat de ball molt antiga, i es veu que ara que no poden ballar, per no avorrir-se, es volen il·lustrar. Aprofitaran, doncs la Quaresma, per a fer-se una cultura. Així ja no hi hauran de pensar més fins d'aquí un altre any.

Una conversa important amb el senyor Samitier

Hotel Florida del Tibidabo. Els jugadors del "F. C. Barcelona" eren allí, dipositats en conserva, abans dels grans partits amb l'"Español". Espectacle curiós, als ulls d'un inexpert, el d'un equip de futbol dedicat al *dolce far niente*. Per ci per lla els jugadors joves es dediquen a escampar la boira de l'avorriment amb entreteniments de família ben avinguda. Hom juga al dómino, al "ping pong", a la manilla, sota l'ull endormiscat i vagament vigilant de l'entrenador. Un senyor, que a jutjar pel seu posat seriós i inexpressiu, deu ésser de la junta, es mira jugar els nois amb un aire paternal i enternit. Els "asos", però, no comparteixen aquests esplais ingenus. Els veureu ajaçats en els sillonassos, dedicats al cultiu integral d'una mandra transcendent. Seuen amb l'aire desabusat i una mica absent dels grans personatges que tenen una idea precisa de la seva importància. Hi canviem quatre paraules de compliment.

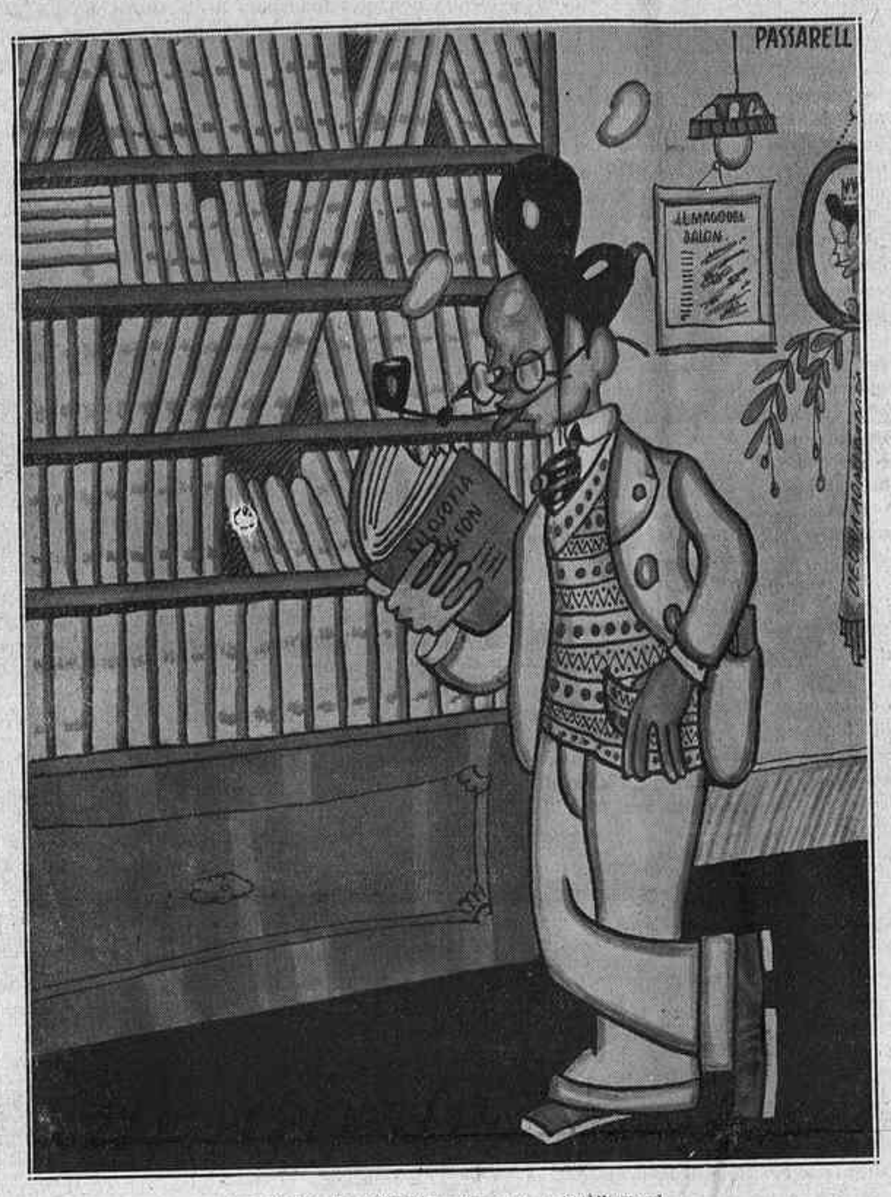

JOSEP SAMITIER, tirant per intel·lectual.

—Hola, com va això..., us diuen amb una veu monòtona i arrossegada.

L'"as" de futbol, contràriament a la idea equivocada que en té el gran públic, és un home perfectament sociable, però de poques paraules. La seva conversa no és pas molt vària i brillant, però, en canvi, sap callar amb una dignitat que impressiona. L'"as" de futbol us escolta una mica amb l'aire del que sent ploure, però aquesta circumstància no és motivada per una falta d'atenció, com algú podria creure. No. Es una resultant directa i fatal de la sensació interna de la seva tremenda importància. Es evident que si els grans literats del nostre país sabessin anar pel carrer, asseure's en un café, i saludar les amistats amb aquest to de grandesa, una mica deixat anar, que cultiven els esportius famosos, el prestigi popular de la literatura catalana augmentaria considerablement.

En un dels salonets de l'Hotel que donen a la banda de Barcelona, hi trobem En Josep Samitier. Està repapat en una butaca, al costat d'un gran finestral. La seva silueta es retalla sobre el fons magnífic de la ciutat. Diríeu que es tracta d'una curiosa composició fotogràfica d'aire més o menys simbòlic: el bust d'En Sami enganxat sobre el plànol de Barcelona. El nas li ve a parar, si fa no fa, a l'alçada del carrer de Diputació, entre Balmes i Rambla de Catalunya.

—Samitier—li diem—et veníem a fer una interviu...

Aquesta proposició li deuen haver fet unes quatre mil vegades, més aviat més que menys. Així és que l'escolta sense impressionar-se poc ni gaire.

—Ah, com vulguis—ens contesta amb un somriure condescendent.

—Es una interviu una mica especial—li expliquem—. Voldríem que ens parlessis d'art i de literatura.

El nostre amic ens mira, una mica sorprès.

—D'art i de literatura? I què vols que et digui, **jo?**

—Veuràs. El tema té molt més interès del que et penses...

I aquí ens lliurem a una llarga i metòdica dissertació. Hem arribat en un moment —diem—en què tot és confusionisme. Tots plegats cerquem les distraccions pels viaranys més insospitats. Els ateus es fan catòlics, els pintors fan literatura, els escriptors s'arrapen a un estil pictòric... Tothom es desplaça una mica, tot buscant la diversió. Al gran públic també li ha arribat aquest gust pel desenfocament. Li plau més de saber què pensa un arquitecte de la medicina i un metge de l'arquitectura, que no pas escoltar llurs opinions professionals. Per altra banda, un senyor que parli del seu ofici no pot oferir-nos mai unes perspectives tan picants d'imprevist i d'originalitat...

En Samitier no ens amaga la seva malfiança sobre el tema que li proposem.

—No sé veure—diu—que l'opinió d'un home d'esport sobre literatura tingui d'ésser més ni menys interessant que la d'un empleat de banca.

—No hi cap motiu per creure el contrari —objectem—, però el que ens interessa, de moment, és conèixer la posició d'un gran professional de futbol, l'esport més popular, davant del moviment intel·lectual català.

—La meva posició, en aquest cas, es d'una absoluta simpatia, està clar. Ara, que l'art i la literatura m'interessen, si fa no fa, com a la majoria de la gent que passa pel carrer i seu a les terrasses dels cafès.

—Ui, ui, que en saps de fugir d'estudi! Ja veuràs, concretarem més: creus que l'esport perjudica la cultura?

El nostre amic es posa les mans el cap.

—Mare de Déu, no me l'han feta poques de vegades aquesta pregunta! A mi i a tots els esportius una mica assenyalats. Però, naturalment, sempre contestem el mateix: que no, que no la perjudica.

—Perfectament; ja ens ho esperàvem. Ara una altra pregunta: creus que la cultura perjudica l'esport?

Samitier es posa a riure, sense dissimular.

—Home això ja és més original, però una cosa no té res a veure amb l'altra. Es com si em fessis dir què m'agrada més: la xocolata desfeta o l'anar en tramvia.

—I per què no? Et penses que això no és un tema ben periodístic? Es fan moltes intervius a base d'elements no pas tant importants com la xocolata i els tramvies. Però si t'he preguntat això que t'ha fet riure tant, és perquè crec que, realment, la cultura perjudica l'esport. M'agradaria que tu pensessis com jo.

—Si t'interessa... No hi tinc cap inconvenient.

—Molt agraït! Però trobo que hauríem de desenrotllar el tema d'una manera més clara i convincent.

—I per què no? Per exemple: a mi em carrega bastant aquesta mania dels intel·lectuals esportius de barrejar-nos sempre amb els grecs. No hi ha cap banquet de gent d'esport en el qual no s'aixequi un senyor i ens parli de Grècia, d'Olímpia i de Píndar... Em fa l'efecte que tot això no té res que veure amb nosaltres.

—Jo crec el mateix.

—Podríem dir, doncs—segueix En Samitier, que es comença d'engrescar amb el tema— que la cultura no perjudica l'esport en si; però que perjudica molt els oradors esportius i que encara perjudica més a l'auditori que se'ls ha d'escoltar.

—D'acord. I ara, si et sembla, parlarem d'una altra cosa.

Mentrestant, s'ha anat fent fosc i el paisatge geomètric de la ciutat es va emplenant de puntets lluminosos. Arriba un moment en que la cosa agafa un aire absolutament escenogràfic. Barcelona, mirada des d'aquí dalt, a les primeres hores del vespre, s'assembla molt més a un teló de fons que s'exhibia en una revista del Paral·lel, que no pas a una ciutat de debò. Si no fos que els primers termes són prou a la nostra vora per a poder apreciar llur veritat, diríem que de l'altra banda del finestral està a punt de sortir una evolució de segones tiples bo i cantant el "couplet" de l'Exposició de Barcelona. Després, cauria la cortina i En Samitier i jo aplaudiríem com uns desesperats...

—Els futbolistes, no obstant — ens diu el nostre amic—hem d'ésser amics de la lectura, vulguis no vulguis. Els llargs viatges que ens veiem obligats a fer constitueixen un element preciós per al desenrotllament de les possibilitats literàries del futbolista. El que ni en el monòton traqueteig del tren es decideix per la lectura, pots ben dir que és un home ben perdut per a la causa de l'esperit.

—Així gairebé podríem dir que la formació cultural del futbolista depèn en bona part de la capacitat ferroviària de l'equip on juga. No és això?

—No pas d'una manera absoluta, està clar, però s'hi acosta. En certa manera, podria contar els seus esplais literaris per quilometres. Jo portaria ben bé aquells cinquanta mil quilòmetres de novella de costums...

—Es ben curiós tot això, amic Samitier. Per tant, podem suposar que amb un parell més d'excursions que fessin a Amèrica, tots els del "Barcelona" acabarien suscriptors de la F. B. M....

—No sé exactament, si ens agafaria per aquest cantó. Fóra possible, també, que acabéssim formant una orquestrina de "tangos"

—Jo crec que pels mateixos motius que l'altra gent, si fa no fa. No puc creure en una disposició especial de l'esportista per a entusiasmar-se particularment amb les cançons argentines. La psicologia del futbolista és un conglomerat perfecte dels defectes i les virtuts d'això que en diem l'"home del carrer". I a l'home del carrer li agraden els tangos, veliaquí. En el fons, ja saps que tots som uns sentimentals...

Ha aparegut un cambrer, blanquíssim, correctíssim. Amb una certa emoció serveix una cervesa a En Samitier. La mateixa emoció continua en abocar-nos una copeta de rom, i el preciós líquid es vessa generosament sobre el nostre plat. Ves per on, ens convertim en uns vulgars "profiteurs" de l'anomenada d'altri.

—M'agrada molt el teatre—continua En Samitier—sobretot el teatre líric i amb preferència el gènere de music-hall. Quan va venir darrerament a Barcelona vaig tenir interès a fer-me amic amb Maurici Chevalier, pel qual sento una gran admiració. En parlar del teatre català tinc d'assenyalar particularment les meves preferències per En Sagarra, amb el qual m'uneix una bona amistat.

Uns quants senyors ens vénen a interrompre. Són admiradors d'En Samitier que han pujat de Barcelona per visitar-lo. Li diuen frases amables, encoratjadores, i li donen uns copets a l'espatlla plens de respectuosa amistat. Samitier rep els homenatges amb un somriure estereotipat de gran "vedette".

Sortim a fora. Hi fa un vent de mil dimonis. El gran mirador del Tibidabo va dedicant el seu gest sospitós a la ciutat. Prenem el petit "Peugeot" que ens ha de portar a la Plaça de Catalunya. A cada revolt de la carretera, Barcelona, com aquestes senyores de certa edat que surten al vespre pels volts de la Rambla ens va fent l'ullet; un ullet cansat i sense malícia.

JOSEP MARIA PLANAS.

LA CÚRIA DE ROMA

Heus aquí un fragment ben curiós del llibre interessantíssim *Els meus records*, de Wiekham Steed, l'eminent corresponsal del *Times* en els països d'Europa i avui director de la secció de política internacional del gran diari anglès:

«Per molt que es vulgui insistir en que el papa només és infallible quan parla *ex-cathedra* sobre problemes de fe i de moral, la influència d'aquest dogma en la cort del Sobirà Pontífex i en ell mateix es fa sentir en moltes altres qüestions que no afecten la moral ni la religió. De fet, l'Església a Roma és una aristocràcia dirigida per una selecció que resideix a la Cúria i que té una plena consciència de la seva situació privilegiada.

Un dia em va escaure de poder sentir una conversa entre un prelat, personatge influent de la Cúria, i un noble italià, catòlic fervent de la classe dels intel·lectuals. Aquest es queixava d'una manca de finesa en una al·locució nupcial que tots acabàvem d'escoltar.

— Per què, Monsenyor — li preguntava —, l'Església ens demana que «creguem unes coses semblants?

— L'Església — respongué el prelat — no demana ni a vós ni a mi que les creguem. Són bones pels napolitans.»

— Hi ha, però, coses un xic difícils de creure, potser fins en el mateix Evangeli.

— Hi ha algunes exageracions en els Evangelis — va dir tranquilament el prelat.

— Com? — exclamà, sincerament escandalitzat el noble italià —. ¿La Bíblia, els Evangelis, no són a la base de tot, la font del cristianisme, i nosaltres, Monsenyor, no som cristians?

— *Nosaltres* som prelats — respongué Monsenyor.

Així va acabar la conversa. El que volia dir el prelat és que totes les qüestions de la fe o de l'Església són de l'exclusiva competència del papa i del personal immediat de la Cúria que està compost de cardenals, prelats i superiors de la clerecia regular.»

L'APERITIU

Clement Doucet. — És el company de Mr. Wiener, el pianista de Jazz. Tots dos han tingut un èxit amb sordina, però agut; un èxit gens estrident com els gemecs carregats d'intel·ligència d'un saxofon ben administrat.

Pau Casals, amb la calva, les ulleres, la pipa i els botins de color de ciment, els ha dit unes paraules untades d'admiració.

Mr. Wiener ha embolicat el seu cap de lemúrid amb una bufanda quadriculada com les calces d'un arlequí, negre, carbassa i acer, i se n'ha anat cap a França. Mr. Clement Doucet ha restat unes hores amb nosaltres.

Mr. Doucet és tot ell una exuberància de greix que vibra. Quan toca el piano sembla que els seus dits pelin poncems per fer confitura. Sembla que es rigui del mort i de qui el vetlla.

Fa pensar en el famós Faty dels films; té la boca plena de la malícia picant i acriaturada de Faty. Mr. Doucet és belga, més que lligat a la simetria enllustrada d'un piano de cua, us el imagineu voltat de bàrrils de cervesa, en una gran facècia «flamande», grassa i vermella.

Mr. Doucet, exterioritza la seva admiració per tot, la seva simpatia per tot, movent els parpres i fent-los petar com unes castanyoles.

Té alguna cosa de pagès integral, en els braços i en la caiguda de les espatlles. Hi ha un moment que la camisa del seu esmòking se li desplanxa en absolut i sembla que se li ompleni d'arestes de boll, de taques de vi, de pels de conill i de plomes de gallina; això passa, quan Mr. Doucet conta les excel·lències de la vida camperola, i quan explica que a la seva «ferme», quan ve l'estiu, es dedica a la collita directa de les remolatxes i les pastanagues. El que li agrada més de tot és munyir les vaques.

L'aspiració de Mr. Doucet és arribar a unes proporcions d'elefant; a un ventre paradisíac, i posseir una redingota, un barret de palla i unes calces blanques, i cada diumenge anar a tocar l'orgue sota el campanaret d'una església rural.

* * *

Mr. Irvan de Monico. — Clement Doucet ha cantat una cançó hongaresa a «Jack». Jack és el famós Mr. Jack del «Grill-Room». No se sap si és hongarés, austríac o xec; la seva nacionalització segura és el carrer d'Escudellers i la coloració baixa de sostre del «Grill-Room».

Abans d'ésser el Jack d'ara, propietari rural i «maître d'hôtel», coneixedor de totes les escorrialles sentimentals de darrera hora, confident de la mort dels maquillatges sota les besades de l'alcohol, mestre en collocar un tall de carn dintre del llit tebi d'unes patates daurades, amb un brotet d'ensiam per donar-li alegria, abans d'ésser el Jack actual, aquest home de color de caoba era Mr. Irvan de Monico, inventor de cocktails; el primer barman amb cara i ulls que es va presentar al cabaret.

La seva actuació en el bar tenia una magnificència de parada; la cocktelera en els dits de Mr. Irvan de Monico, era un aparell de prestidigitació infernal. Ell sabia que, més que la dosificació prescrita, en els cocktails el que cal és un estat d'amor i de respecte, saber olorar a través del níquel de l'aparell el punt dolç o amarg de la mixtura.

De tant en tant, el nas de Mr. Irvan de Monico, agafava un color com de cirera pàllida, de vegades era un color de cirera trepidant, el color d'un cocktail perfecte. I aquest nas sense concesions de «Jack» era la demostració més clara de la seva ciència profunda.

* * *

Goya - Gómez de la Serna. — He llegit el llibre recent de Ramon Gómez de la Serna, sobre Goya. És un llibre excel·lent, atapaït i dens com una barra de turró de Xixona.

Ramon Gómez de la Serna es preocupa de tant en tant, enfilant-se en un trapeci o pujant a l'esquena d'un elefant per llegir una conferència escrita en una serpentina.

Ramon vol ser un motor, model 1950, i omplir de pols tots els altres motors, per aquestes carreteres de color cadmi del seu país. I és curiós que Gómez de la Serna jo sempre me l'imagini sucant xacolata amb melindros en companyia de Moratín i de Mesonero Romanos. La cara de Ramon fa pensar moltíssim en el senyor que acabo de citar; la corbata de color de sang de cavall, la pipa i el tupè del excel·lent escriptor que va inventar la *rigolade* transcendental de Pombo, són del carrer de Carretas, amb tota la ferocitat d'aquest carrer i altres carrers de Madrid, que tenen unes cases pintades de suc de llimona.

Gómez de la Serna, és de tots els escriptors del dia, el que al meu entendre pot parlar d'una tela de Goya, com si fós una tela *acabada de pintar*. Per això el seu llibre es ple d'uns secrets que només ell sap veure; uns secrets que no els ha anat a descobrir en les sales del museu, sinó en la cara viva del pintor, sota les ulleres entelades, en la pols del seu copalta, i en el plec dels seus llabis carregat de bilis sublim i d'insolència desarrapada.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

(c) Ministerio de Cultura 2006

QUI SAP

Cap el tard. Molt fred. La tarda és boirosa, neva i s'enfosqueix aviat. Silenci en els camps i febre en les fàbriques. A banda i banda de la via des de Saint-Quentin, per Charleroi, Namur i Liège, fins passada la Ruhr, es pot dir un gran carrer industrial de tres cents quilòmetres. Masses fantasmagòriques grises i brutes, fums i vapor, i esquinçant el fret, flamarades vivíssimes. Soroll, transbordadors i grues. Es el camí de la invasió. Fa menys de quinze anys uns soldats baixaven per aquí sense obstacle esclafant-ho tot al seu pas devastador. En fa poc més de deu que acabà la guerra i ja no resten vestigis de mort ni destrucció.

Hem passat hi ha uns moments pels camps de batalla. Els pobles quiets i polits, segurs i feliços. El pagès espera el temps de la sembrada i la terra es prepara adormida sota la neu. Cap rastre tampoc de l'huracà de foc i de ferre. Els morts innombrables són ja matèria inorgànica, i en el paisatge una pau que fa bé al cor.

Tan poc temps que ha transcorregut i ja ens diuen els fets, que no enganyen, l'erro d'aquells qui profetitzaven que de l'hecatombe de la guerra tot en sortiria bruscament transformat. Recordem les paraules de Rathenau en el manifest a la joventut alemanya: "Es estrany veure el petit nombre de contemporanis nostres que comprenguin que una època ha desaparegut i que l'antiga esplendor no retornarà mai més. Creu la majoria inconscient que després de la conclusió de la pau i d'un curt període de transició vindran altra vegada les que anomenen circumstàncies normals. Certament, pensen, els deutes ens donaran alguna preocupació, però viurem una temporada amb més economies i tot s'arreglarà. Doncs bé; res no s'arreglarà; la nostra manera de viure serà modificada del tot, la nostra economia, el nostre edifici social. Les relacions entre els estats, el comerç internacional i la política seran altres. I altres, fins i tot, la nostra ciència i la nostra llengua..."

Com Rathenau, esperit de primer ordre, tants i tants altres opinant el mateix. La postguerra fóra l'era nova; la revolució, la conseqüència natural; una nit d'aquestes, *le grand soir!* La catàstrofe depuradora anunciada per Marx podia ésser immediata i de la sang i de les runes sorgiria, per un nou miracle, la humanitat renovada.

Això mateix pensaven els maximalistes russos en 1917. Ara veureu a totes les llibreries de Berlín exposat i repetit el darrer llibre de Trotzki: *La vertadera situació de Rússia.* En les cobertes, un bon retrat de Trotzki a la ploma, i a sota, una gran, sanguinosa, ofensiva, taca vermella.

L'interès d'aquest llibre és extraordinari. Diu tals coses que en certs moments hom arriba a pensar que sigui apòcrif. Ens expliquen que des del seu exili del Turkestan, l'autor ha pogut fer arribar l'original a amics de confiança, que han curat de l'edició a Alemanya.

El llibre és fort com el seu autor, el primer periodista del món, segons Bernard Shaw. Però el llibre, i contra la voluntat de l'autor, certament, ens prova encara com és inútil remuntar la corrent de la vida. Era el novembre de 1917 que els bolxevistes s'apoderaren del govern de Rússia i començaren el més gran experiment social que s'hagi fet damunt la humanitat. Pensaren atendre's amb rigidesa a un programa previament definit, subjectar el que és real a una doctrina, la vida a la raó.

Això és el que ha fracassat. Si una revolució tingué alguna vegada probabilitats de triomfar, fou la revolució russa. Pel moment històric, per les circumstàncies i pels homes que la feren.

Formava part del programa la dictadura exercida pel proletariat. Ben aviat aquesta dictadura nominal de l'estament treballador fou en realitat la del partit comunista, aviat la del buró del partit, a la fi, com havia temut el mateix Lenin, la de Stalin en persona. Trotzki afirma el sentit netament feixista de la política actual a Rússia i denuncia així mateix la intervenció en ella de bandes de caire feixistoide.

El stalinisme representa una virada a la dreta, un thermidor, diu encara Trotzki, "perquè molts dels que abans no tenien res, avui posseeixen i s'han fet conservadors". Stalin recolsa sobre una opinió real, i encara que no abandona el lèxic comunista, de fet s'informa en les normes collaboracionistes.

Ja Lenin, en el darrer congrés del partit a què assistí, per tal de justificar la Nep, féu veure les dificultats insuperables amb què es trobava l'estat comunista. Stalin, que compta amb la majoria i que compta sobretot amb el poder, busca una adaptació a la realitat; Trotzki, amb l'oposició, representa el maximalisme sense atenuants ni concessions Per això, Trotzki acusa Stalin de reaccionari i Stalin a Trotzki d'etern pertorbador. Per això la cèlebre frase de Stalin en el XIV congrés del partit comunista: "el perill és a l'esquerra".

Des de la revolució s'ha constituït una nova burguesia. La formen sobretot els buròcrates de l'Estat i del partit; molts d'ells antics obrers que es troben bé en els seus càrrecs i plens d'influència. Els nepistes, comerciants privats, que van acumulant diner, i la intervenció dels quals en l'economia general és cada dia més important.

Altra font de burguesia es el camp. Els nous posseïdors de la propietat dividida s'han sentit amos. Hi ha avui pagesos rics, els kulaks, i existeix un nombre immens de petits propietaris. Contra d'ells no pot res el comunisme, perquè el dilema per als governants és tràgic. La producció de la terra sols és possible comptant amb els agraris. Si aquests treballen, s'enriqueixen i es fan conservadors; si no treballen, la misèria per tothom. Oprimir l'home del camp s'ha demostrat ésser contraproduent. Hi hagué un moment d'entusiasme en desamortitzar les terres, però això, al còrrer dels anys, s'ha convertit en una immensa xarxa d'interessos creats.

Pressiona els governants una gran massa interessada de manera més o menys evident a retornar al règim capitalista. Lenin mateix havia hagut de rectificar-se. Algunes vegades objectivant el seu pensament i sometent-s'hi. D'això en diu Trotzki maniobres tàctiques. Quan és Stalin qui ha de seguir la mateixa conducta, Trotzki les considera zigazagues idiòtiques. Zigazagues que acaben gairebé sempre en direcció a la dreta, responent a les opinions "revissionistes" sostingudes sobretot per la joventut del partit.

Contribueix a l'evolució política la influència internacional. Marx, Engels i Lenin ja havien predit que el triomf de la revolució social en una sola nació és impossible; d'aquí els esforços per estendre-la a tot el món. Fracassat aquest intent i encerclada Rússia per estats burgesos, augmenten encara les dificultats per arribar a una economia comunista. El comerç amb l'estranger i la necessitat de capitals de fora són altres forces adverses. Per la virtut del diner en si mateix i per la intervenció de tècnics nacionals i estrangers

En els temps roents de la revolució la intelligència era considerada enemiga. Tant val el peó com l'enginyer. No, el primer val més; és el proletari pur amb dret a exercir la dictadura. Lenin rebutja els intellectuals que es venen al més fort. ¡Com és cert sovint! "El proletariat pensa lentament, però profundament", diu Trotzki. Per això els intellectuals són, en començar, oprimits i perseguits igual que els burgesos. Cal, però, reconèixer aviat que el treballador instruït és convenient a la producció, que se l'ha de pagar bé, qué fan falta especialistes i directors tècnics. La intelligència treballa per la revalorització de Rússia, però, treballa pel compte que li té, i constitueix una altra força important contrària al comunisme.

S'ha complert, fa més d'un any, el primer desenari de la revolució. Els homes que resten fidels a l'ideari promotor, els que amb les pròpies mans modelaren el que havia d'ésser un món nou, surten exiliats, vençuts, per una majoria hostil Es el món que fa el seu camí, perquè és el mateix Trotki qui diu "la política no ha d'ésser jutjada pels programes, sinó pels resultats".

Pocs mesos després que a Rússia, a Alemanya es celebrà també el primer desenni de la revolució. Algunes convulsions inicials, la mort dolorosa de Liebneck, Rosa Luxemburg i Rathenau, lluites al carrer, uns anys de misèria, y després Alemanya repren la seva vida : assegura la república malgrat les escenes tragicòmiques de Doorn. Viu i compta Alemanya, i comptarà en el món. Es una forta democràcia que s'organitza. Avui tot és alegria i tot són esperances. L'optimisme es mastega en l'aire que respireu. La gent fa aquelles economies, treballa, canta "Ich küsse ihre Hand Madame" i mira confiada els temps a venir.

Un canvi radical que tot ho desarreli, heus aquí una illusió. La vida és massa vasta i complicada perquè un home o un grup d'homes la trasbalsin en l'espai d'una nit. Hi ha uns fils invisibles, uns nervis immaterials que lliguen i unifiquen l'immens organisme social.

Altra illusió la dels pessimistes, la beatitud del burgès panxacontenta. Tot és igual avui que ahir, l'home d'ara, com el troglodita: anem tirant, qui ha fet avui farà demà i em molesten els caps calents que volen canviar-ho. Cec qui no sap veure el progrés entre les tenebres i contra els obstacles, el progrés de la moral humana; que és el veritable progrés.

¿Es, doncs, que no serveixen per res les revolucions? ¿Haurà estat inútil el sacrifici de Rússia? Marxa de pressa el món; no fa salts, però corre. Estem tan lluny de 1914... I molt més lluny d'avui serà 1950. Evolució de l'enteniment i del cor de l'home cap a una societat millor. Camí ascendent, normal i obligat. I per apressar-lo les grans revolucions, que no capgiren catastròficament, però que en la vida de la humanitat són com agents catalítics.

Si no canvis sobtats, desenvolupament progressiu. Cal seguir-la la vida, potser intentar menar-la, reaccionar adaptant-se i així influir. Mai resistir-la i oposar-s'hi, perquè és un corrent profund i suau, però omnipotent; la superfície pot semblar agitada i és en el fons abissal on es decideixen els destins humans.

Es ahir que les més florides joventuts belligerants, enfangades, glaçades, dislacerades, es mataven heroicament. Foc, fang, paràsits, infeccions, morts, explosions, gangrena, adéus i renunciaments. Rera el front, les dones, les mares, els orfes, els mutilats, inferns de dolor, l'espectacle bàrbar de la ferocitat humana. El món havia de purificar-se pel sofriment, tot canviaria després de la crisi torturadora en l'infantament d'una nova humanitat.

Avui, última nit de l'any 1928. Berlín. Al carrer, neu i glaç; darrera les finestres dels cafès i restaurants, llum i confort. Es la Sylvesterfeier. Balls i cançons per tot. Xampany i serpentines i els porquets d'any nou. Espatlles nues i llavis pintats. Les disfresses s'agiten. Kurfurstendamm avall, noies cantadores: "prosit Neujahr". Amb un petit esquivamosques de paper fan pessigolles al nas d'un policia, rígid, impertorbable...

AUGUST PI SUÑER.

Després de Lugano, Briand, que fotografia Stresemann.

— I ara, no us mogueu més i feu una rialleta...

(*Pravda*)

La sang no ha arribat al Tíber

Mesos enrera, mentre algunes persones impressionables s'alarmaven de veure les picabaralles entre el Vaticà i el Govern Feixista, vaig publicar a *L'Opinió* un article titulat *La sang no arribarà al Tíber.* Els senyors que redacten *Catalunya Social,* i que tan poca feina tenen en aquest país, tan pobre de fe com ple d'heretgies, varen replicar de seguida i abundosament. No cal dir que l'article de més to, el més robust, el més líric, fou el que signava Ramon Rucabado. Un bell article! Hi sortien les Catacumbes, els Bisbes mexicans, els màrtirs del Japó, els missioners a Xina... La sang, suscitada per l'encesa eloqüència del poeta dels *Elogis,* no sols arribava al Tíber, sinó, als rius més llunyans de la terra; era una inundació, era un nou diluvi.

L'article era bell, però bastit damunt una confussió. Jo en el meu escrit no pretenia pas negar l'evident capacitat de sacrifici dels catòlics d'avui, ni menys dels cristians d'ahir. Sols afirmava que en virtut d'una llei històrica que poques vegades falla, els homes d'Estat del tipus Mussolini, tard o d'hora arriben a pactar amb els homes d'Església del tipus Gasparri. El feix dels lictors i la tiara dels Papes, després de bescanviar petites esgarrinxades epidèrmiques, havien d'arribar a un acord complet i memorable. Ja hi són.

No dubto pas que mentre a la nostra Europa la política vaticana, essencialment idèntica a la de qualsevol altre poder terrenal, estableix sinuosos contactes amb l'agnòstic Briand i amb l'agnòstic Mussolini, cerca i troba compensacions àdhuc tot negligint una mica la tasca evangelitzadora, allà lluny en els termenals de la civilització hi ha sacerdots inflamats pel zel apostòlic que es fan matar pels selvatges idòlatres... La sang pot arribar i arriba a qualsevol riu de la jungla africana o a qualsevol reguerol de la Indo-Xina. Però no arriba al Tíber.

Em podreu dir que aquesta mena de duplicitat de l'Església és consubstancial a totes les grans institucions humanes. Sobre el concepte de pàtria, com sobre el de religió, es dreça un organisme doble, un ésser de dues cares i de dos tarannàs. No ha estat pas rar de veure sota la mateixa bandera un petit grup d'apòstols que fan cegament oblació de llurs vides, mentrestant un grup de polítics realitzen combinacions antisentimentals en el secret de llurs despatxos. Molt bé. Però aleshores no perdem mai de vista el fet—inevitable—d'aquesta duplicitat, i estiguem-nos com de cremar-nos de confondre en un mateix judici la fe integra, simplista, impetuosa d'alguns homes obscurs, amb les subtileses diplomàtiques i les febleses polítiques d'un Gasparri, un Ceretti o un Vanutelli.

Durant la primera part de la guerra el Vaticà va ésser germanòfil; després de la caiguda de Rússia va girar-se del cantó dels aliats. ¿Quins sentiments d'alta justícia o de cèlica caritat varen produir aquest canvi? Simplement, mentre Rússia va tenir-se dreta al costat dels aliats, els homes del Vaticà temeren que alguns territoris catòlics caiguessin sota el domini del Tsar i, per tant, sota la influència de l'Església Ortodoxa, gens tolerant i contemporitzadora. Però així que Rússia s'esfondrà, aquest perill va desaparèixer i el Vaticà va somriure benèvolament a les nacions aliades. No era, doncs, un esperit de divina imparcialitat, sinó un esperit d'humana conveniència el qui guiava les seves oscillacions.

No seré pas dels que, arrossegats pel sectarisme, neguin el tacte extraordinari amb què en general han estat repartides les oscillacions vaticanes.

Val a dir, tanmateix, que quan aquestes oscillacions són massa ràpides no contribueixen a augmentar la fe ni a consolidar el respecte.

CARLES SOLDEVILA.

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

A HONOR DEL FET-DIVERS

Durant la darrera setmana una petita part de la premsa barcelonina debaté una qüestió teatral que es conclou, poc més o menys, en aquest dilema: la comèdia és un gènere superior a la tragèdia? Temps enrera fou la novella el tema dels debats literaris. Abans ho fou el lirisme. Abans... Sempre hi ha hagut debats per l'estil plantejats en la premsa barcelonina i en la de tot arreu. Així mateix—lloat sia Déu!—se susciten debats de caràcter artístic, polític i de tot gènere.

En retreure el darrer d'aquests periòdics debats que la nostra premsa ens serveix, no ho fem pas per a pendre partit en pro ni en contra de cap gènere teatral, sino més aviat per a demostrar que no cal pendre mai cap partit literari—no pas perquè tots els gèneres siguin dolents, sinó perquè tots són bons, àdhuc el fet-divers. Anys enrera el diari parisenc *Le Matin* sostenia una secció de *Faits Divers* molt interessant. El redactor únic d'aquella secció, s'havia obligat a donar cada una de les notícies locals dintre el restringidíssim espai màxim de tres ratlles de columna. I hi reeixí admirablement, perquè aquells *fets diversos* eren, a més a més de lacònics molt clars de concepte y d'expressió, molt bonics d'estil i àdhuc enginyosos. Malauradament, aquella secció no durà gaire: el seu redactor degué morir extenuat. Al cel sia!

Nosaltres voldríem ara demostrar la importància literària del fet divers, de la nota local, que és la secció més menyspreada dels diaris i la que tothom considera la menys literària, la secció preferida de les dones i de les criatures que comencen a familiaritzar-se amb el diari. La nostra demostració no pretén pas palesar-se amb la redacció de gracioses i petites notícies locals com les que redactava aquell desgraciat redactor de *Le Matin,* notícies lacòniques i arrodonides com el text d'un telefonema menestral. No; la intenció nostra és de demostrar tot el contrari, ço és: de com el fet divers més aparentment trivial, concentra una incommensurable quantitat de substància pesanta o lleugera, suficient per a ésser desenrotllada en un llibre gros.

Agafarem doncs, sense triar, el primer quotidià barceloní el qual resulta ésser *La Veu de Catalunya.* Llegirem la secció denominada "Locals", i veurem que, sense necessitat de preferir ni relegar cap d'aquestes notícies, notícies que tothom pendrà per esdeveniment vulgarissims, cap, ni una, des de la informació meteorològica que encapçala la secció fins a la darrera *local,* cap no es troba desproveida d'ànima literària; en totes hi ha la matèria d'un drama, d'una comèdia, d'una tragèdia, d'un poema, d'un tractat científic o filosòfic si per cas no hi ha matèria per a nombroses d'aquestes obres cabdals que han de meravellar la humanitat. Així resulta sovint que als primers mots, la notícies local ja ens descobreix un infinit de possibilitats literàries. Les mostres que d'aquesta teoria donem a continuació són poca cosa perquè ixen d'una pobreta ploma; però no per això són menys demostratives. Són mitja dotzena de mostres que corresponen a les sis primeres notes "Locals" de l'edició matinal de l'esmentat quotidià, en la data del dia primer d'aquest febrer. En cursiva transcrivim la notícia local o tan sols les seves primeres paraules; a continuació, la glossa.

Observatori meteorològic de la Universitat de Barcelona...

Els observatoris meteorològics no es conceben sense observadors de meteors. Potser no n'estan curulls... però pocs o molts observadors de meteors deuen cabre-hi i s'hi deuen encabir. Jo no puc pensar en els homes que han dedicat llur vida a l'observació dels meteors i que se la guanyen en tan meravellosa contemplació sense experimentar una certa exaltació i una lírica enveja Aquests homes deuran fruir en l'altra vida, probablement en el cel, d'un tracte de favor, com els astrònoms, que diu si perceben automàticament un percentatge de les indulgències que els bisbes atorguen a la gent acomodada, i són, per tant, astrònoms eximits (de sobres) de les penes del purgatori. Es per això que el treball dels meteoròlegs i astrònoms no és gaire ben retribuït en aquesta vida.

* * *

La Comissió de cinematografia de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya està rebent moltes adhesions...

¿No us abelleix d'imaginar milers i milions de fotògrafs de Catalunya agrupar-se i agrupar-se i agrupar-se des d'una data inapellable fins qui sap quan; i de veure com de sobte aquesta nebulosa coagula un nucli que és *la Comissió,* i com aquest nucli es destaca i agafa vida essencial autònoma, i com immediatament va imantant adhesions i adhesions, en un constant devenir còsmic sense aturador ni obturador...?

* * *

Per la molta demanda de localitats, sembla que el ball de disfresses que organitza la Comissió d'Esbarjos del Centre de Lleida...

Poder dansar al compàs de la música és un plaer digne del rei David; però poder-ho fer bo i disfresat de be o de Madame Pompadour, ja és una delectança sobrehumana. La Comissió d'Esbarjos del Centre de Lleida deu viure aquests dies en una atmosfera elísia. L'endemà del ball les disfresses ens diran: "Oh! el que vàrem riure!" I, d'amagat, es faran aquelles rebregades filosofies sobre la vanitat de les coses d'aquest món; aquelles idèntiques filosofies que es fan els sarauistes i els misàntrops de totes les terres i de tots els temps.

* * *

El nen F. R. i H. de 7 anys d'edat, fou atropellat per l'auto 34.523...

¿Per què, precisament, l'auto número 34.523 i no l'auto 34.524? Des del paleolític que tot l'univers elaborava la topada de l'auto 34.523 amb el nen de 7 anys F. R. i H., topada que havia de realitzar-se necessàriament a Barcelona, el dia 31 de gener de 1927, a les onze, vint minuts i tretze segons del matí. Molts milers de segles abans del paleolític ja estava tot a punt per tal que la topada suara relatada s'escaigués amb tota puntualitat. Senyors: podeu plorar i clamar tant com vulgueu, però així no hi ha engany. Havia d'ésser el núm. 34.523.

* * *

A l'Associació Barcelonina de Llogaters, avui, a dos quarts de deu de la vetlla. En Manelic Montaner Gimeno donarà una conferència, en la qual, desenrotllarà el tema: "Vers el demà".

En acabar el senyor Montaner Gimeno la seva interessantíssima dissertació fou calurosament aplaudit per la distinguida concurrència que omplia la sala d'actes de l'Associació Barcelonina de Llogaters; però els susdits aplaudiments foren de simple deferència, tota vegada que els Llogaters ja sabien de cor aquest tema.

JOAN SACS

Al ball de l'Artístic

El dominó del senyor Cambó

Al ball de disfresses de l'Artític, que com vostès saben és la conjunció del districte cinquè i el Passeig de Gràcia. Tothom hi era. Tothom. Quin èxit! El Liceu era petit, petit. La gentada era molt gran. Hi havia tot Barcelona, comptant-hi Sabadell i Terrassa.

Fins les dues de la matinada tot marxà bé. Però d'aquesta hora endavant, allò certament no era un ball de disfresses. I tant! Al bar, tothom hi feia gresca.

El senyor Cambó hi va anar disfressat. En tota la nit no es va treure la carota. Es a dir, se la va treure quan estava a l'avantllotja i va beure unes copetes de xampany en una petita reunió. Portava un dominó de color blau-cel.

Amb motiu d'aquesta anada al ball, el senyor Cambó tingué un petit contratemps amb algú a qui havia promés no anar-hi. Llavors ell va negar-ho, dient que havia estat malalt.

Pocs dies després, la fidel *Veu de Catalunya* publicava un butlletí sanitari dient:

«Ha estat uns quants dies al llit amb una bronquitis el nostre illustre amic En Francesc Cambó. Ara ja es troba restablert.»

Evidentment, del que va estar malalt fou d'una *bronquitis,* però després del ball.

(c) Ministerio de Cultura 2006

ELS NEGUITS DE PALMIRA

Conte inèdit de Miquel LLOR

—Donya Palmira ja surt al balcó.

—Duu la Carina al braç, oi?

—Ara don Nin se li posa al costat. Llàstima de quadro que es deixa perdre!...

—Quan riu queda molt distingida donya Palmira!... Amb quina gràcia ensenya les dents!...

—De seguida es veu si una senyora és senyora de debò.

Aquests incisos de diàleg sovintejaven rera les persianes a mig cloure, entre els silencis dels pianos habituats a confegir les músiques elegants que s'estilen en aquelles barriades senyorívoles. Els comaratges eren dedicats a la mestressa de la casa blanca i rosa, a la seva gosseta i al seu marit.

El respecte que envoltava donya Palmira reprimia les enraonies, per bé que amb un no-res s'haurien deixat de miraments, sols que algun veí hagués descobert que, a entrada de fosc, una mena de fantasma amb pantalons lliscava part darrera el casal rosa i es fonia dins la porta de l'hort.

Però no sospitéssiu ni l'ombra d'un lligam inconfessable, en donya Palmira. Rebre un amant, una dama tan honorable!... Però tot plegat és una història una mica complexa i val més començar pel començament.

A aquella senyora, inaccessible al veïnat, tota somriures tranquils i llambregades fredes, no li venia de gaire lluny collejar de cara a l'esbalaïament general. Fins l'hora de maridar-se, no conegué altre paisatge que les parets negres d'un carrer oliós de fang tendre tots els dies de l'any.

Ara que a Palmira des que la batejaren li fou destinat un paper escollit en el món. La seva única pena era d'haver nascut a casa d'uns simples cansaladers de barri, gent riolera enriquida amb tota l'equanimitat que permet l'enginyós bransoleig d'unes balances.

—No sembles de casa! —solia dir-li la mare—. Don Dagobert va ben beneir-te.

Don Dagobert era el padrí de Palmira: un home vibrant d'entusiasmes tan generosos com irreflexius: un lliurepensador des d'un viatge de dos mesos a París, per bé que a l'hora de la mort va desdir-se'n. Llegà a la fillola una caseta blava bastida en un plec de turó, prop la ciutat, un bell munt de valors que retornaren el somriure a l'adolorit rostre de la pubilla i algunes dotzenes de novelles sentimentals.

—Puja com una planta de saló, aquesta criatura!— li deia tothora el padrí.

Tant va repetir-ho que la gent ho va creure. Cada dia era diumenge per Palmira. Cap de les germanes no va saber dur mai com ella els guants i l'ombrella, el braçalet i els vestits pomposos.

Ni per descuit no baixà cap matí a la botiga a barrejar-se amb l'aldarull de la clientela. A vint anys, caminava amb ondulacions de tirabuixó; duia el cabell repartit en dos cortinatges, a estil de les heroïnes gravades al boix en els llibres del padrí. Ara que si haguéssiu escoltat el parer de les amigues d'ella, era per la conveniència de dissimular les orelles, extremadament ufanoses.

Palmira somreia sempre: després sospirava en adonar-se dels germans. L'esgarrifaven aquells xicots enllardats d'un cap de dia a l'altre. Però en seure junts a taula, s'afanyava a omplir l'estòmac amb tanta vehemència com ells sense recordar els sospirs d'abans.

Una altra fatalitat de Palmira era aquelles dues roses de foc que li florien a les galtes. No s'adeien al seu tarannà somiós i, en mirar-se al mirall, es preguntava si allò no fóra un estigma revelador de l'ascendència familiar.

No tenia amigues. Les possibles no l'interessaven i les altres havia de mirar-les d'un tros lluny.

Amb tot, era benèvola per a la família; els parlava com qui fa una mercè, i la separació que descobríeu entre ella i els altres, se us feia gairebé esborradissa.

En tornar de passeig es desava a la sala, entre els brodats, entre els llibres del padrí, entre les daurades bagatelles guarnides damunt les lleixes de cristall. Es movia llangorosa, amb el coll i la post del pit tota fulgències. En parlar, no separava els ulls dels dits enjoiats constanment, amb instintiu aire de sorpresa sempre, com si cada dia fos la primera vegada de veure's tan ben paramentada; com si a través l'escorça de la polidesa traslluís aquell tocinaire atàvic que tant d'horror li feia.

En les llargues estones vagaroses, sortia al balcó a llegir o bé amoixava la Carina: una gosseta blanca, de gest delicat i pupilla tèrbola. La bestiola era de mena inadaptable a la vida burgesa; aquell jeure etern damunt el sofà la corsecava. A dies, amb les narius entre els ferros de la barana, s'esgargamellava per tal de fer-se sentir dels feliços companys que anaven sols i desvagats pel carrer. Palmira, a l'aguait sempre de l'íntegra innocència de la seva companyona, la feia entrar dins. No li agradaven aquelles impaciències que desdeien d'una gossa tan ben aconduïda.

Arribà als trenta anys sense haver atès cap petició de matrimoni vinguda d'entre els amics de la família. Coneixia que una noia com ella no pot pansir-se en un clot de rebotiga o de magatzem. Tal vegada preveia que la seva planeta era bessona amb la d'aquell xicot que li llençava esguards assedegats des del balcó del davant.

Ell era un jove una mica madur que es rosegava les ungles amb molta perseverança. Esmerçava una bella part del dia a enlluentir-se les sabates, en l'apariament del nus de la corbata i a arrenglerar-se els cabells un al costat de l'altre, a fi de dissimular una calba esplendorosament arrelada.

Era fill d'una senyora majestuosa, la qual solia eixir al balcó amb els ulls distrets per no veure's sotmesa a saludar aquella noia filla d'uns mercaders abjectes. Però aquells mercaders havien negat (a ella tot just!, a una dama tan sentida!) fiar-li unes insignificàncies de damunt del taulell, fins l'hora de rebre la seva mesada de vídua arrecerada a la tutela de l'Estat.

Però l'amor fa planers tots els camins. L'hereu d'aquella senyora féu posar a mans de Palmira una carta segellada amb tot de plomes i banderes. En la carta, atapeïda de conceptes cerimoniosos i d'escassa ortografia, desplegava un llampant panorama amorós. La signatura deia "Rodrigo".

Palmira havia après en els llibres del padrí, que no hi ha llenguatge tan expressiu com el dels ulls. I la seva resposta no la va dur un vulgar paper escrit, ans bé s'enginyà en les estades al balcó, les positures més flonges i uns esguards encesos, de cavall desbocat, haurieu dit. Però l'idilli no feia via; a Rodrigo, tret del balcó, li dequeia l'ardidesa. Palmira es desficiava en tot de gestos de significat incert. Però de sobte, aquells amors vacillants va nuar-los la gosseta blanca, la sensitiva Carina.

Ja de cap a cap de tota la setmana que un neguit de mal abastar sacsejava la bestiola. Amb mig cos abocat a fora, lladrava al pas de tots els gossos. De cop, Palmira descobrí una mena de somriure d'intelligència, sortit d'entre els ullals de la seva preferida i els d'un perdiguer d'esguard ombrívol.

En un segon de descuit, la bestiola es llençà avall de l'escala amb les orelles dretes. Un gos de família, poc enèrgic, fou el primer d'acudir. La Carina s'estantolà contra d'una paret, a la defensiva. Uns altres companys s'ajuntaren, i uns altres i uns altres. Les passes de la gosseta esdevingueren flexibles, indecises, l'esguard tendrament humit. Tot d'una es féu pas en mig de l'aplec el perdiguer conegut de vista, remorós d'unglots, els flancs panteixant. La colla sencera remugà coses feréstegues, la Carina, esmaperduda, s'adonà d'una porta d'escala a mig obrir i féu cap a dins, ingènuament.

Tot l'escamot va seguir-la, al punt just que Palmira des del balcó s'adonava de la conxorxa. El seu crit va somoure tots els vidres del barri. Rodrigo, en dos salts atlètics es llençà cap a l'escala malastruga, en el fons de la qual esclatava un tumult de braols ferotges, de rivalitat.

D'antuvi no pogué entrar. Un rera l'altre sortiren els gossos, revoltats, cuabaixos. L'últim fou el perdiguer, que d'un sol bot va anar-se'n, triomfal.

Rodrigo posà a mans de Palmira la corpresa Carina, aclaparat sota l'esguard interrogatiu de la fillola de Don Dagobert. Palmira va mig caure damunt el sofà, fora del món, les pupilles aigualides.

—No havia sortit mai sola! —féu amb amarguesa—. Pressentia una desgràcia i la desgràcia ja ha arribat.

Li calgué una estona per refer-se.

—No s'entristeixi; sigui valenta! —anava dient-li Rodrigo, confús—. Un cop asserenada, reprengué el seu aire distingit asseguda de cara al veí.

—I ara, senyor, gràcies. A no haver estat la seva oportuna vinguda, no hauria quedat tros sencer de la meva Carina.

—Es tractava d'una cosa de vostè i jo no havia pas d'estar-me quiet! El meu dolor és de no haver arribat abans.

—Quin monstre aquell gos! —prossegui ella esgarrifada—. Sinó perquè és una bèstia, juraria que l'han aconsellat. S'està amb una gent que volen fer la competència als meus germans i ens tenen un odi a mort.

—No ho cregui, senyoreta. Es irresponsable. Què saben els gossos? No són com nosaltres, que podem guardar els nostres sentiments més pregons...

De la fondalada del cor va pujar-li un sospir; un sospir de Palmira s'entortolligà al seu. Rodrigo volgué tornar-se'n, sense saber què més dir. Palmira va acompanyar-lo fins al cancell, igualment confusa.

—Perdoni que no el retingui, senyor — va excusar-se tota misteriosa—. Estic sola; i la gent malicia tan aviat!

—Però —barbollà ell—, al menys sabés que un dia o altre podré ésser rebut, com voldria... com necessitaria, en aquesta casa, sagrada per a mi!...

Palmira rumià una mica, i de cop, heroica. resolta, féu:

—Esperi, esperi. Després d'això d'avui, crec possibles totes les coses del món.

Rodrigo i Palmira es donaren les mans amb energia.

El festeig començà amb dolç misteri. Els enamorats es conjuminaren un servei de correspondència voladissa, amb el recurs d'un cordill nuat, de balcó a balcó, a un cistell viatger.

D'antuvi, es trametien lletres poc o molt parentes d'aquelles que llegien en les novelles que us parlen d'amors sublims. Més endavant les lletres anaren i tornaren en companyia de presents menuts, per amorosir l'estona. Els de Rodrigo eren sempre petiteses escaigudes, delicadament inútils. Palmira, com que sabia per boca del nuvi les preferències de la mare, de "mamà Belén", s'enderià en una oferta, seguida de llepoleries de certa consistència, destinades d'una manera encoberta a aquella dama.

Fou graciosament corresposta sempre, adés amb uns antics rosaris de pinyol d'oliva duts de Terra Santa; adés amb un vell mocador de "linón" o un fermall de similor, amb una vista de Sant Pere de Roma obrada en mosaics; coses ben flairoses de romàtic.

Una nit de lluna, Rodrigo posà al fons del cistell tres flors de pensament ordides a punt de mitja per mà de la pròpia mare, en la seva època de pensionat. Una flor era verda, la segona blanca i la tercera roja: símbol de les Virtuts Teologals.

Palmira, amb totes les penes del món, l'altre nit encabí en el vehicle mitjancer dels seus amors tres coloms blancs, tremolosos de basarda en sentir que eren sospesos en el buit: tots tres amb un llaç al coll, l'un verd, l'altre blanc i el tercer roig.

L'endemà era diumenge. Del celobert de mamà Belén s'escaparen emanacions reconfortants, desacostumades en aquella cuina habitualment freda.

Des d'aquella hora, en sortir Palmira al balcó, la mare de Rodrigo acudia amb un somriure que li espaiava les arrugues del rostre, empolvorat a desdir.

L'acostament de les dues famílies s'esdevingué sense altre tropell que una rialleta tortuosa, mig de resignació, mig de pietat, insinuada en els llavis de la mare del promès i que s'accentuà el dia de les noces en veure de prop l'endiumenjat seguici de la núvia.

Amb sobirana negligència, mamà Belén va ajocar en la carretella la seva persona tota guarnida de pells exòtiques, revifades a còpia d'untures d'oli de "Macassar" del tocador. Vestia una roba de lluentines, adquirida de mica en mica a una senyora esborradissa, traficaire de vestits luxosos mig nous i de cartetes arriscades. Les perles que duia al coll i que, segons deia, li donaven aquella retirança amb Anna d'Austria, eren pariones d'unes altres d'autèntiques, que el seu difunt espòs havia fet fonedisses, per mor d'un "baccarat" malastruc, rera el qual l'honor del cavaller hauria anat en doina.

A mig dia, els nuvis sortien de l'església agafats del braç. El cistell de les confidències ja era tan inútil com ho foren al cap de poques hores el vel blanc i la corona de tarongina de la fillola de Don Dagobert. (*Seguirà.*)

Premi Joan Crexells

La Comissió gestora del *Premi Joan Crexells*, ajustant-se a les modificacions introduïdes als Estatuts, adverteix al autors que tinguin interès a enviar obres originals, que el termini d'admissió que es considera obert des del primer d'octubre de 1928, acabarà el 30 de setembre de 1929.

Els originals hauran d'ésser lliurats a la Secretaria de l'Ateneu Barcelonès, Canuda, 6, de quatre a sis de la tarda, els dies feiners.

Els originals han d'anar signats amb el nom de l'autor, que rebrà un comprovant de la recepció i servirà per a retirar l'original després de conegut el veredicte.

El secretari, *Carles Capdevila*.

POESIA

Si veritablement, com ho escriu Pierre Reverdy, *la poesia està en joc*, no vencerà sinó sota el signe de l'Home.

L'home... les seves pròpies obres l'han de passat, i ell s'ha posat a llur remolc. El que manca a la nostra època són crits d'home a home, crits, gestos que palesin una presència. — La presència implicant una necessitat — La necessitat essent un mode de la Poesia

Que els qui tenen un altre ideal es paguin el luxe de fer versos per fer-ne, passi.

Que alguns aspirin a sobrepassar Maurras o La Tailhède, a polir-los sense parar i a repolir-los, és possible. Es qüestió d'ells.

Però per vosaltres, poetes, fer poesia quan vosaltres sou poesia, aquest és l'error.

Acontenteu-vos d'ésser i de provar-ho Creieu-vos-en per tal de creure en els vostres poemes. Creieu en la vostra inspiració fins al punt que, convençuts que un so llançat en l'aire hi ha de restar, la seva caiguda us sigui dolorosa.

Que els vostres escrits siguin el testimoni constant del miracle, la petjada de les vostres evasions.

Cesseu aquestes futilitats que consisteixen a reproduir impressions agradablement, àdhuc musicalment. Cesseu sobretot (deixeu-ho als ruminants) aquests esbalaiments retrospectius, el ritme dels quals — o l'assonància — justifica malament l'espontaneïtat.

Que la poesia us serveixi de conclusió Que un llibre sigui un prospecte; que després de l'índex hi hagi l'home.

Trobeu-vos. Aixequeu la mà. Crideu: Present! Ja n'hi ha prou. És tot.

Que l'índex de la vostra poesia sigui un *altre* i no un de *millor*. Que una paraula vostra sigui necessàriament vostra, estrangera a la imaginació d'altri, si no ho és a la seva intuïció, imprevisible per aquells qui — tant com vosaltres sensibles — han travessat les mateixes circumstàncies.

Oposeu-vos. Imposeu-vos.

El que és propi del poeta és d'engrandir la superfície de la terra. Només compten els que venen a omplir el buit que hi ha entre dues cimes.

* * *

Sacrificant a l'Escola, el poeta no s'allunya del públic, sinó perquè s'allunya d'ell mateix.

Home, és de tots — o quasi.

—¿Vol dir això que la multitud s'hagi d'interessar per la poesia, i el poeta adreçar-se a la multitud? No ho crec pas. Però no em sembla inútil que sigui constatada en certs homes la prova evident d'una més alta humanitat.

* * *

De bon antuvi, l'Home, doncs. L'Home sempre (*l'Art sóc jo*, de Delteil)

Sota aquest títol, tots els seus elements i tots els seus sentits valen igual. Tots ells han de participar del vers, moment de l'ésser. Cal que l'òrgan atacat alarmi tots els altres i que tots ells estrenyin l'adversari fins a fer cos amb ell.

Sota aquest títol, l'inconscient és poesia. Adhuc n'és al màximum — per tal com l'amplitud poètica és tant més gran com més allunyada de l'objecte és la sensació.

Sota aquest títol encara, el Sobrerealisme és lloable, que allibera l'inconscient, com és ridícul qui en fa l'única essència de la poesia

Certament, la tria d'una corbata és la traducció absoluta de tendències íntimes. Però veure-hi el joc de l'atzar, concloure que l'atzar és tot, posar al mateix pla les troballes que provoca la imaginació del geni i les nascudes a la punta dels dits, tot fullejant un diccionari, és confondre personal i impersonal, és obrir la porta als imitadors persuadits de la vanitat de llurs obres, és afirmar la Poesia negant-la.

El poeta hauria d'ésser tal, que no ho fos perquè ell ho assegura, mal no hagués versificat mai. Adhuc podria manifestar el seu caràcter en produccions d'un altre ordre. ¿El primer gratacel no és la mesura d'un somni, un poema de debò?

Llavors, preguntareu, per què escriure i publicar? Primerament, perquè és, per a alguns, una necessitat; puix que la impressió és el millor mitjà de separar-se de l'obra que fa nosa, d'orejar-se, de liquidar.

Després — i sobretot — perquè el vers és en ell mateix una forma que l'imprès acaba. Tot allò que seria gest, la disposició tipogràfica (l'ús dels blancs) ho supleix. Per gest no entenc solament les manifestacions exteriors, sinó també aquelles que s'esbossen en el més pregon de l'ésser. Es en aquest sentit que el ritme és un gest del cor, la quantitat del poema la seva aresta.

El gest participa del pensament.

Però la forma no basta per diferenciar poesia i prosa. Afegeix (així la rima pot tenir una valor psicològica) més que no crea, i l'autor ha de tallar-la a la seva manera.

Heus ací per què, dues vegades dotze peus — ajudant la rima — potser constitueixen dos versos, però no necessàriament una obra poètica.

La Poesia és, abans que res, el fet del poeta. (Poeta i prosador coexisteixen sovint en un mateix individu.)

Consisteix en una relació. Es el corrent que relliga els mots, i aquests no valen sinó com a pols.

Tota producció acabada és estèril i ha d'ésser considerada com a tal aquella en la qual, la part deixada a la imaginació es detura en l'expandiment.

Fora d'això no s'arriba sinó a fer nou amb coses velles, pseudo-modern, causa d'error de tants de joves.

La Poesia moderna, la veritable, no és pas l'efecte de noves doctrines; és el reflex de nous homes.

ANDRÉ CAYATTE

París, gener.

UNA DE FREDA, UNA DE CALENTA

Massa plagasitat i massa barreja

Com muden els costums! I no sempre en bé, per desgràcia.

Anys enrera no gaires certament, l'any passat mateix potser, ningú que hagués volgut organitzar un homenatge a un escriptor, no hauria pretès que al peu del document, cridant el públic a participar-hi, hi figuressin firmes dels crítics que haguessin parlat adversament de l'obra que servia de pretext a l'acte. Tothom, començant per l'homenatjat i acabant pels homenatjadors, ho hauria considerat com una broma de mal gust, com un absurd contrasentit.

Sembla, però, que el concepte de l'absurd s'ha modificat ara de poc radicalment en el món literari de Barcelona. Així, veiem, que els promotors de l'homenatge a En Ramon Vinyes han tingut per la cosa més natural del món anar a cercar les firmes dels crítics que havien fet les més fortes objeccions al drama Qui no és amb mi... *i posar-les al peu d'un document on és recomanat al públic que s'encengui d'entusiasme pel drama i l'autor del drama.*

Segurament deu ésser el primer cas en els anals literaris, d'una tal inconseqüència. ¿De quina estructura moral i mental deuen éssser aquests admiradors, que, per a glorificar un artista, creuen lícit i honest de demanar quart i ajuda als que han assenyalat tares greus en el seu art?

Però, encara hi ha una cosa més extraordinària, una cosa que, si no l'haguéssim vista amb els nostres ulls, no la voldríem creure. I és que els crítics alludits, que són homes de clar enteniment i recte judici, s'hagin deixat convèncer que la conseqüència lògica de les reserves fetes al drama Qui no és amb mi..., *era la de posar la firma al peu d'un manifest que exalta drama i dramaturg i convida els catalans a retre'ls singular tribut d'admiració.*

Si no és que als crítics alludits els han donat una mala beguda en el precís instant d'anar-los a mendicar la firma, n'hi ha per fer rodar el cap d'astorament, a l'home que el tingui més ben posat a plom damunt de les espatlles.

Per si això no fos prou, hem sentit dir que hi ha en projecte un altre homenatge, l'ofrena d'una ploma estilogràfica a un jove crític que assenyalà els defectes del drama Qui no és amb mi..., *i en una forma més aviat dura. I diuen que el manifest convidant a participar en aquest segon homenatge, portarà moltes de les firmes que conviden a pendre part en el primer.*

Això, encara que sembli còmic, a nosaltres no ens fa riure gens. Tot plegat és indici que en el nostre món literari s'ha perdut una mica massa la idea de la responsabilitat.

Pensem-hi si us plau, companys. Aquí, a la nostra terra, ni l'art ni la literatura, no són coses de riure i de passar l'estona. La cultura catalana no serà mai una realitat, si els que tenim el deure d'anar-la creant de mica en mica no ens ho prenem de punt, amb una gran passió i una gran serietat. Hem de tenir sempre present que cada un dels nostres actes i de les nostres paraules pot ésser-hi una ajuda o un destorb. I que, per damunt de tots nosaltres plegats, hi ha quelcom que ens és superior de cent colzades.

T. i A.

Llegidors Catalans

No compreu a cegues!

No feu subscripcions sense veure els llibres!

No adquiriu obres per la lectura d'un senzill prospecte!

Visiteu vostre llibreter!

LLIBRERIA CATALONIA

PLAÇA CATALUNYA, 17 - TELÈFON 12456

dóna facilitats als seus clients i amics per examinar els llibres tan detingudament com calgui, sense el compromís d'adquirir-los.

Amics de la Lectura

El més gran assortit de Barcelona en llibres francesos, anglesos, italians, espanyols, catalans, etc., els trobaran a l'antiga Casa PIAGET, fundada en 1845, anomenada

LLIBRERIA FRANCESA

8 i 10, Rambla del Mig

SUBSCRIPCIONS a REVISTES FRANCESES

angleses, italianes, nord-americanes, etc.

Catàleg il·lustrat gratis

LLIBRERIA FRANCESA

8 i 10, Rambla del Centre

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

TEATRE ROMEA

La bruixa blava, drama en tres actes de Juli Vallmitjana

La bruixa blava és una obra de partit pres, un drama de tesi. Potser aquesta classificació aplicada a una obra vestida de tipisme, en la qual l'ambient juga un paper capital, produirà certa sorpresa, i qui sap si el mateix autor es comptarà entre els sorpresos. No obstant, sense aquesta justificació jo no sabria explicar-me-la satisfactòriament. En canvi, el drama, amb les seves múltiples peripècies i desviaments, s'aclareix i pren unitat si un hom el dóna per escrit sota la pressió d'una tesi evangelitzant, segons una moral a la qual li falta un punt de sal per ésser ortodoxament evangèlica.

Vallmitjana sosté que l'única norma moral eficaç de convivència entre els homes és la bondat. Els homes, però, no estan fets a aquesta bondat que té un vague ressó de tolstoisme, i per fer-la triomfar i demostrar els beneficis de la comprensió i la pràctica d'aquesta bondat, l'autor la fa patir, discretament, sota les falles de l'egoisme i de la ignorància. Tota la seva invenció dramàtica serveix per encarar-la amb l'avarícia, per sotmetre-la a l'escomesa del desig sexual, per fer-la passar per les estrebades de l'orgull i de la superstició. L'autor no extrema totes aquestes proves, de les quals la bondat surt victoriosa amb relativa facilitat, i per escreix la fa tan saludable que fins li reconeix el poder de redimir la memòria dels que moren en l'oprobi d'un vici que els ha fet odiosos a la terra.

Aquesta ràpida enumeració dóna idea de la complexitat dels elements que l'autor posa al servei de la tesi. Per això necessita un escenari vast i molt poblat en el qual es moguin còmodament les figures que han d'actuar de reactius coadjuvants a la demostració final. D'acord amb la seva conveniència, tria un poblet de pescadors de la costa brava; aquest fons li permet un cert lirisme, i la senzillesa d'aquella gent primària, propícia a la superstició, li facilita arribar a la conclusió que s'ha posat prèviament.

Auria, una noia humil, filla d'un patró pobre, honesta, enèrgica, és la «bruixa blava», que de tan bona, de tan justa, de tan caritativa congria al seu voltant una atmosfera de misteri i de recel. La incomprensió transforma la bondat en bruixeria. Aquesta situació felicíssima podria donar tema a una obra de gran volada, d'una força emotiva de primer ordre. L'autor, però, és més ambiciós; ha imaginat una acció més provatòria, per al seu punt de vista i no s'acontenta amb això, que ja era prou considerable, sinó que ho acciona simultàniament amb altres incidents de categoria inferior, que per ell són altres tants arguments necessaris per al seu propòsit. Vallmitjana fa de les figures d'Auria i del seu pare els dipositaris de la seva moral i de les seves idees; ell mateix es suscita els enemics per donar-se el goig d'aterrar-los amb la llum de la bondat que predica. Aquest honor, que molt sovint els autors fan a les seves figures predilectes, resulta un flac servei artísticament, perquè com més l'autor les avala amb les seves conviccions i les illustra amb les seves idees personals, més compromés queda el seu destí escènic. Les dues figures principals de *La bruixa blava* són víctimes d'aquesta deferència; com més s'identifiquen amb l'autor més eficàcia escènica perden.

Hem de reconèixer, però, que tot l'interès de l'autor està en aquestes dues figures, especialment en la d'Auria; l'interès, però, no vol dir l'encert, i en aquest aspecte té molta més consistència la del vell avar que cap altra del drama. *La bruixa blava* aparentment és una obra saturada d'ambient local; l'escenògraf ha traduït al peu de la lletra tot el pintoresc de les acotacions de l'autor i els comediants han trobat una ocasió per compondre un tipus cada un; malgrat de tot, però, es veu ben clar que no és pas això el que ha interessat l'autor; ha transigit amb aquest realisme perquè era necessari per a la realització de la seva obra, però no s'hi ha entusiasmat. Més que la realitat objectiva, l'apassiona el món irreal que conviu amb la realitat objectiva; d'aquí neix aquella mena de boira de misteri que sura damunt l'obra i enterboleix la transparència mediterrània de l'escenari.

La fe en l'existència de forces desconegudes que actuen al voltant nostre sense que els nostres sentits les descobreixin, és la col·laboradora vergonyant de Vallmitjana. Per això quan Auria, per defensar-se de la violència que amenaça la seva puresa, crida amb impressionant convicció que no està sola, un hom comprèn perfectament que aquell recurs no és una simple estratagema per deturar l'agressor, sinó que l'autor admet la presència invisible d'una força protectora que l'empara. I aquesta *presència* es fa més evident quan Auria, al final de l'acte, per evitar que el seu pare i l'home que l'ha volgut fer seva violentament, es barallin, invoca *ella*, una ella que no sabem qui és, però la porta s'obre i aquella ella espectral, que no veu ni coneix ningú, sinó Auria, acaba l'acte amb la seva presència irreal. És evident, però, que l'autor *creu* que la seva protagonista *pot* veure el que diu, i precisament perquè ho creu hi confia el final de l'acte més intens. És possible que s'emocionés més l'autor en escriure aquesta situació que el públic en escoltar-la; en canvi, quan troba per Auria un accent de veritable *bondat humana*, terrenal, com en l'episodi de la cegueta, que és el moment millor de l'obra, l'emoció es produeix i es propaga fàcilment.

Vallmitjana s'ha esforçat a dissimular el seu proselitisme, la seva intenció moralitzadora sota una aparença perfectament admissible. L'empresa era plena de perills i l'autor els ha salvat amb un tacte escènic admirable; l'obra, malgrat la diversitat d'accions que s'hi entrelliguen, marxa amb innegable unitat, i si no fossin certs oblits de forma que treuen valor literari al diàleg, l'obra es sostindria en un to de gran dignitat. El mal, però, és que a la bondat, per emocionar escènicament, se li exigeix un punt d'heròic; el vici, les tares morals i físiques sempre són teatrals; la perfecció, en canvi, per triomfar a l'escena gairebé necessita el martiri. En *La bruixa blava* l'autor facilita talment l'èxit de la bondat, que en queda artísticament empetitida.

CARLES CAPDEVILA

NOTICIARI

En demostració de simpatia al nostre amic i col·laborador Carles Capdevila, celebrant el seu nomenament, del qual dàvem compte, de director del teatre Novetats, diumenge vinent, dia 24, a les nou del vespre, es reuniran a sopar a la Maison Dorée els seus amics i admiradors.

Per a tiquets, al mateix restaurant, a l'Ateneu Barcelonès i a la Llibreria Catalònia (plaça de Catalunya, 17).

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria, S. A.
Barbarà, 16 Telèfon 12781
BARCELONA

PASTILLAS MORELLÓ

Eucaliptol, Savia de Pino y Bálsamo de Tolú
Combaten: TOS, CATARROS, BRONQUITIS, ASMA, etc.
No contienen ningún narcótico
Recetadas por eminencias médicas durante más de 50 años

Vda. de Josep Ribas
MOBLES I DECORACIÓ
CASA FUNDADA L'ANY 1850
Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.- BARCELONA

Variacions sobre el tango

El tango, insubstancial i cursi, ha trobat ací terreny propici. Les orquestres més o menys típiques es multipliquen. Ve més gent de Buenos Aires a tocar el bandoneon que de Múrcia a vendre dècims. Qualsevol dia es declararà una vaga de *cantores* i, per a tornar-los a llur país, el "Giulio Cesare" resultarà petit. Quan, en societat, es juga a allò tan innocent de "Ha llegado un barco cargado de...", tothom contesta alhora:

—D'orquestres argentines!

Però és que no vénen ja solament els músics i els cantors. Vénen també els pares, els cosins, els amics. N'hi ha d'aquests que aviat figuraran al cens.

Després seran empleats de l'Ajuntament.

* * *

El més curiós, és que els mateixos argentins són els primers de sorpendre's d'aqueixa tangomania.

Irusta i Fugazot s'estan de cantar tot el que poden. Si els visiteu, prefereixen fer-vos escoltar un disc dels Revellers.

De Rosas es posa fet una fúria quan li parlen del tango.

—El tolero a En Gardel, i gràcies! — us diu.

Robert Cassaux, el gran actor, arriba a Barcelona i s'admira que el cònsol de l'Argentina no intervingui per a fer plegar els músics criollos. —Allá baix— exclama—els mataríem!

Parleu amb Bianco, us ensenya els seus classificadors de lletres, la seva máquina d'escriure, els seus munts de programes i us confessa, somrient:

—Vegi els elements del meu èxit. Del tango, rigui-se'n! Passa a segon lloc. Sense aquesta organització, perfectament comercial, hauríem fracassat mil vegades. El tango passarà. L'organització queda. Crec més en aquesta que en aquell.

A Càtulo Castillo només li interessa la boxa.

A Spaventa, l'automobilsme. Canta per a tenir un "Buick".

Arturo de Bassi, un empresari argentí intel·ligent i culte que fa poc es trobava a Barcelona, va quedar bocabadat, com Cassaux, en veure i escoltar, a l'Edén, una orquestra argentina:

—Em fa l'efecte d'una cosa exòtica— va dir—. Es com si escoltés música italiana.

—No ens negarà—vàrem objectar-li—que els bandoneons donen a l'orquestra, de totes maneres, un to de les vores del Plata.

—Calli, home! El bandoneon és un instrument alemany.

Després de saber que Carlitos Gardel és francès, nascut a Toulouse, només ens faltava això!

* * *

Sembla que a l'Argentina els músics d'aqueixes orquestres dites típiques vesteixen de smoking.

El vestit de gauxo que porten ací, i que no ha estat mai vestit de gauxo, és per a mantenir el "color". Si es presentessin així a un carrer de Buenos Aires, amb polaines, esperons i mocador de sarauista al coll, s'armaria una gatzara semblant a la de les nostres Rambles la nit del dimarts de Carnaval.

Però vestiu-los de senyor i no cobraran més enllà de 17'50.

A les orquestres típiques de l'Argentina tampoc no hi ha bombo ni platerets.

El "Pato", el famós "drummer" dels Irusta, que repica el timbal donant-se més importància que si fos Sauer teclejant el piano, tocava a Buenos Aires el cornetí. Aleshores encara no s'havia deixat les garrofes, que li donen un cert aire de bandoler clàssic i que tant prestigi li valen entre les senyores de quaranta anys per avall.

* * *

No ens podem plànyer molt del vestir dels argentins de les orquestres típiques. L'estranger té les seves exigències. Temps enrera, els components d'una cobla de sardanes —*un très remarcable jazz typique espagnol*, com escriví *Le Cri de Paris*— que tocava a un quadro de la revista del Casino de París, anaven amb barretina i vestit de vellut.

Als Estats Units miren encara més prim que a França.

Quan l'orquestra Bianco-Bachicha actuava a Barcelona, un tal Mr. Caron, agent teatral important de Nova York, va travessar expressament l'Atlàntic per contractar-la.

—Molt bé, molt bé! —va observar—. Però haurem d'introduir algunes modificacions. Els músics, en lloc d'estar descoberts, aniran amb barret de cowboy, i portaran revòlver al cinturó. I quan, per exemple, interpretin el pas doble *Olé, viva tu gracia*!, en el qual ara el «*Pibe*» pica amb un martell uns pistons, tots els músics dispararan trets a l'aire. Serà molt nou, molt original!

Mr. Caron no havia sentit cantar els *Rigodons d'Africa* pels coros d'En Clavé.

PERE DE L'ESPELT

ELS PIANISTES DE JAZZ

UNA TARDA AMB WIENER I DOUCET

Un quart de dues de la tarda; el tren ve amb retard. En saltar del vagó, les primeres paraules de Doucet són aquestes:

—Anem a dinar! La fam se m'emporta. Res de cuina francesa; vull plats espanyols. Aveiam si podem menjar un bon arròs a la valenciana. Pensant en la «paella» amb què em varen obsequiar un dia a Sant Joan de Luz, estic, des de la frontera, fent petar la llengua al paladar.

Wiener és partidari de pendre un bon descans a l'hotel, però s'imposa el criteri de Doucet.

—Només estem d'acord quan toquem el piano—exclama aquest.

No s'avenen, en efecte, gairebé mai. Són ben diferents física i moralment. Wiener és més aviat baix, esprimatxat, de rostre embegut, mig calb; Doucet és alt i cepat, de forta complexió, cara plena, cabell abundant i una mica ondulat. Wiener, amb les ulleres, té l'aspecte del vicari d'un poble d'on Doucet fos el rector. Wiener no parla massa; és concentrat, un poc retret. Doucet xerra per les butxaques, us ho confia tot, riu sempre; l'humanitat li sobreix pels quatre costats.

WIENER I DOUCET

Agafem un taxi. Doucet, gran infant, no s'entén de feina contemplant la ciutat.

—No m'ho esperava, no m'ho esperava!

Tot l'admira. A cada moment ens interromp, a Wiener i a mi, per a fer participar l'entusiasme al seu company.

—*Tiens*, Wiener! Autobusos com a Londres!

—Fixa't quina xicota més bonica!

Wiener és un home de sa casa, que se'n va a dormir a mitja nit, de poca vida, que beu aigua mineral. Doucet adora les *jolies petites filles*, fa el primer sòn a les vuit del matí, menja tant com Pantagruel i té un estòmac, per a la beguda, que s'hi podrien cremar lluquets. Les seves dites i facècies fan somriure a Wiener de la mateixa manera que un pare frueix, sense donar-ho massa a conèixer, davant les entremaliadures d'un fill.

Quan, al restaurant, porten la paella, Doucet s'ha de contenir per no ballar. Té una alegria infantil.

Tot d'una, treu un grapat de duros i me n'ensenya un.

—És fals, veritat?

És un sevillano com un temple.

En dir-li, Doucet, lluny d'amoïnar-se riu a boca plena. Crida a l'ajudant del cambrer i li dona.

—Té! Només desitjo que, rodant rodant, el vespre em torni a la butxaca.

Wiener parla de teatre, de literatura, de música. No comprèn com hi ha qui es resisteix encara a acceptar la música nordamericana, de jazz, de la qual han lloat les excel·lències músics com Strawinsky, Milhaud i Reval. «El jazz—observa—respon a la nostra època; reposa en el moviment i en el ritme. Strawinsky té raó quan afirma que la música romàntica, producte de la sensibilitat i de la imaginació, no deu ja existir.»

Dels moderns músics nordamericans, el millor, al seu entendre, és Gerswhin; té un sentit melòdic, harmònic i rítmic prodigiós. El segon, Rodgers, l'autor de l'opereta «The girl friend», famosa a tot el món. Després, Youmans; «No, no, Nanette» és una veritable troballa. Jerôme Kern, el pare de «Shaw Boat», segueix, per Wiener, en quart lloc.

Li pregunto per «Rose-Marje».

—La part que en podríem dir americana és la més fluixa—respon Wiener. Prefereixo la «italiana»: el walz i la cançó índia.

Doucet interromp:

—Què és aqueix licor que beu aquell senyor?

Es frega les mans de gust en saber que és *Chartreuse*. Se n'endurà una botella a França. Ah! i dues barres de torrons. N'ha sentit parlar a En Falla. Quin músic més considerable En Falla!—exclama Doucet. I Pau Casals? Per Doucet només hi ha dos virtuosos al món pels quals faria ell cinc cents quilòmetres de camí: Kreissler i Pau Casals.

Sortim a donar un passeig per la ciutat. Wiener recorda que donà un concert a l'Orfeó amb el violinista Benedetti.

—Des de quan van junts amb Doucet?

—Fa ja tres anys i mig.

Wiener explica com es conegueren, com es juntaren. Ell havia organitzat a París uns concerts atrevits, en els què cada vegada hi havia bufetades. En anunciar que es proposava fer lloc en aqueixos concerts a la música mecànica, el recomanaren a Doucet, un belga representant de l'«Orpheal» a París. Doucet, organista, havia tocat a Nova York l'orga dels magatzems Wanamaker, que és, pel nombre de registres—245!—, la més gran del món. L'«Orpheal» era un enorme aparell de dos teclats, barreja d'orga i piano i violins, per tocar el qual es necessitava ésser molt hàbil, un geni. Ningú més indicat que Doucet per introduir-lo a Europa.

L'aparell no interessà gens a Wiener. Però el pilot, sí. Poques vegades havia vist Wiener tanta traça i fantasia en un plegat! Als pocs dies havia de donar al domicili de Jacques Rouché, director de l'Opera, una audició del seu «Concerto franco-américain», partitura on l'orquestra glosa molt lliurement, amb efectes de jazz, els motius del piano. Per no llogar l'orquestra, Wiener va pensar amb Doucet perquè amb un altre piano toqués la part d'aquella. L'audició fou un èxit. La raó social Wiener-Doucet acabava de néixer. Wiener seria el tècnic; Doucet, el fantasista.

En abandonar el Palau, Doucet es fixa en la làpida que commemora l'execució de la Passió de Bach.

—Bach! De tots els músics, antics i moderns, clàssics i romàntics, Bach és el més modern, el primer!

Ens enfilem Passeig de Gràcia amunt.

—Quina és, aquesta Avinguda?—interroga Doucet.

—La Ganvia.

—«La Granvia» de Valverde? Mereix Valverde això i més. Heu tingut ací uns quants músics d'opereta: Barbieri, Chapí, Valverde, als quals em sembla no heu concedit prou importància.

Davant la «pedrera» d'En Gaudí, Wiener ens conta que Génévieve Vix, en parlar-li un dia d'aquest edifici, li digué que li feia l'efecte que Charlot havia de sortir inesperadament d'un balcó i recórrer de dalt a baix la façana fent cabrioles.

Doucet es llegeix tots els rètols que pot.

—«Pelucuèria» significa barberia, veritat? Demà parlo l'espanyol! Així he après fins l'holandès.

Passem pel Paral·lel. Wiener creu trobar-se, ara, a Bukarest.

Els barris baixos. Una visita a «La Criolla». El cambrer ens confessa que en cinc anys no hi ha hagut cap ferit a l'establiment. A Barcelona, l'hampa és pacífica i prudent. Entrem després a «El Ancora». Uns marins noruegs ballen al so d'un piano i un jazz.

—Igual que a «Le Bœuf sur le toit» quan l'inaugurarem—em diu Wiener—. Jo tocava el piano i Cocteau el jazz; Strawinsky ens deixà un timbal que tenia. De vegades, Milhaud em substituia. Però el substitut definitiu fou Doucet. Tocant a «Le Bœuf sur le toit» es llegí tota una biblioteca; no es mira mai el teclat; els dits li salten per les tecles com els gats per les teulades.

Autocaricatura de Doucet

Mitja hora al Principal Palace. L'Irusta, Fugazot i l'altre. I llur orquestra. Tangos i més tangos. A Wiener no li desplauen. Doucet, ja no cal dir que els detesta:

—Aquests músics són una colla de ploramiques. El bandoneó és un acordeó de luxe, per als «bourgeois» i les noies cloròtiques. Un acordeó tocant una java... Heus ací la veritat, heus ací el sentiment!

Doucet compra tabac i arreplega un altre duro fals.

—Ja! Ja! *Magnifique*! *Epatant*! És el mateig del migdia. Ja ha donat la volta a Barcelona!

L'aperitiu a un cabaret. El jazz toca «Poor old Bum», de Peter Packay.

—Si Debussy sentís aquesta música, es tornaria boig de content!—exclamen Wiener i Doucet a l'hora.

Ens acomiadem. Doucet, seriós, em fa un fervent elogi de la nostra ciutat.

—Demà, en anar-me'n, tindré el «caffard».

Afegeix que quan sigui ric i es trobi installat definitivament al poble on s'ha comprat una caseta i fa de pagès els estius, vindrà de tant en tant a Barcelona.

—A aquella bona gent del poble, els diumenges, quan hi sóc, els hi toco l'harmònium a l'església. És un harmònium molt tronat. Fins ara, la meva gran ambició era, per a quan tingui diners, regalar-li al rector una orga i anar-la a tocar vestit de pontifical: amb uns pantalons blancs i una levita negra. Ara, tinc ja una segona ambició: passejar-me sovint per aquestes Rambles.

JOAN TOMAS

(c) Ministerio de Cultura 2006

CINEMA

Coogan i Chaplin

No sabem si Jackie Coogan, que amb els cabells tallats i totes les dents d'home recorre els escenaris del món amb la seva distingida família, fent de jove actor líric, es

«EL MARREC»

recorda gaire d'aquells temps reculats en què, sota les ordres de Charlie, es dedicava a trencar vidres en el seu paper de *marrec*.

Hi ha proves, en canvi, que Charlie Chaplin es recorda força del seu tendre company en «The Kid», que ell va descobrir casualment, un vespre de 1918, en un teatre de Los Angeles, on Anita Kellermann feia una exhibició. La cèlebre nedadora australiana va treure en escena el fill del seu *manager*, un marrec que havia après a fer quatre saltirons de dansa pueril. Aquells saltirons van fer-ne fer un al cor del gran actor cinematogràfic.

Chaplin cercava precisament un company per a la filmación de «The Kid» i aquell marrec era un «kid» ideal. Els saltirons cordials, a base de marrecs, no enganyen Chaplin, diferentment del que li passa quan els saltirons són a base de noies. Dissortat en el matrimoni, en els films varia encara més sovint de senyora de companyia. Lita, Georgia, Merna, Virginia s'han succeït amb una velocitat que esgarrifa, i no és fácil que de cap d'elles li sentim a dir el que ha dit de Coogan en unes declaracions recents:

«Jackie Coogan ocupa un lloc preponderant en els meus pensaments. Durant una presa de vistes de «The Kid» se'm va ficar al cor i ja no n'ha sortit més. Mentre el dirigia en una escena especialment commovedora d'aquest film em vaig veure obligat, en un cert moment, a passar el megàfon al seu pare. Jo no podia suportar l'emoció que el seu treball em produïa; les llàgrimes del marrec semblaven autèntiques.

»Moltes persones han estat conquerides d'aquesta manera per la sinceritat de Jackie. «Aquest marrec té una certa cosa que em commou», em digué un dia una dama. Els seus grossos ulls d'infant mostren la inno-

Charlie i «el marrec» es troben i no es volen separar.

cència confiada que Greuze ha portat tan bé a les seves teles i que l'aparell fotogràfic ha copsat per als amics dels infants, de tot el món.

»En l'amistat de Jackie envers mi, hi ha un perfum de lleialtat professional que enamora. Fa uns quants anys, abans que hom li tallés el cabells, algú va preguntar-li qui era el més gran actor vivent. «Charlie Chaplin», va respondre sense vacil·lar. «I el segon?» continuá el preguntaire. «Oh, Jackie Coogan, és clar!»

Aquestes declaracions són, sentimentalment, Xarlot pur. El fet que no ho siguin humorísticament no fa més que augmentar la importància d'aquest tribut al que ha estat, durant molt temps, el marrec més cèlebre del món.

ELS POLVOS ESTOMACALS DEL JESUITA
CURAN
les enfermetats del Estomac

ELS FILMS DE LA SETMANA

Hi ha dues maneres de relacionar els films i els actors que han de representar-los. La una és: donat un *scenario*, triar els actors que puguin executar-lo millor. L'altra: donat un actor, triar l'*scenario* que pugui fer lluir més el seu treball. La primera manera ha estat la salvació de més d'un film digne de perdre's; la segona ha estat la perdició de més d'un actor digne de salvar-se.

A aquesta segona manera de fer Richard Barthelmess ha de donar la culpa que les seves actuacions remarcables es perdin en films de qualitat inferior. Ja fa anys (d'ençà de «Tot un home» i «El cavaller valent») que no l'he vist en un film que es pugui considerar satisfactori. La precisió commovedora amb què el seu rostre pren l'expressió escaient a un fill de pares bastant desconeguts, condemnat a mort, però, innocent del crim de què l'acusen, ha suggerit als que tenen la responsabilitat de triar-li els arguments que només els papers de reu de mort, o almenys d'home que retroba la mare (de la qual en la infantesa hom l'havia cruelment separat), eren dignes d'ésser representats per aquest actor. En L'última pena» (First National), la pena capital es complica amb les penes filials i maternals de Richard Barthelmess i Alice Joyce; perquè, per estrany que sembli, Alice, mare de Richard, és també la muller del governador que ha signat la sentència. Tots els esforços de Barthelmess no aconsegueixen d'evitar que la pena més grossa d'aquest film caigui sobre els espectadors, excessivament innocents, que se'l miren fins a la fi.

En el cas d'un actor com Barthelmess, de facultats extenses, l'especialització en un gènere de films determinat ha de resultar sempre funesta. En el cas, en canvi, d'un actor de facultats limitades, l'especialització és inevitable. De la mateixa manera que Tom Mix reclama fiilms en què es pugui lluir el seu cavall, George O'Brien necessita films on poder lluir els bíceps i fer funcionar els punys. La desconeixença d'aquesta veritat elemental ha fet que «Cadenes d'honor» (Fox), on O'Brien ha d'exhibir més aviat una força moral, sigui un film de poca importància.

Més afortunat que els dos actors de què he parlat fins ara, Charles Murray ha trobat en «El Goriila» i «L'Apocat» (First National) diverses avinenteses d'expandir les seves facultats de productor de rialles. El seu treball és el que fa verament divertit el primer d'aquests films, que comença, ben tristament, amb una mort (al llenç) i acaba, també tristament, amb una decepció (al públic). En «L'Apocat» (on Jack Mulhall s'esforça, sense un èxit franc, a treure partit del seu apocament) Charles Murray també ens resulta agradable amb la seva actuació xiroia, tanmateix eclipsada pel desmanegament episòdic, més xiroi encara, de Glen Tryon.

Quant a Anna May Wong, darrera figura d'aquesta curta galeria d'actrius, seria difícil de dir si ha estat afortunada o dissortosa en acceptar el primer paper del film «Or brut» (British International Pictures). Si d'una banda aquesta obra li permet d'exhibir la seva remarcable bellesa asiática, i això és una sort per a tots; de l'altra la hi barreja amb una col·lecció d'éssers ben poc fotogènics. Heinrich George, el més important d'aquests éssers, ens presenta en aquest film, a més d'una lletjor poc estètica, una interpretació no massa distingida d'un personatge artísticament incoherent. De fet, tot el film pateix d'incompetència narrativa, i la interpretació fotogràfica de la història que ens vol explicar no presenta cap mèrit excepcional que ens pugui servir com a compensació d'aquesta incompetència. Només la daurada Anna May Wong, que no oblidarem mai els que vàrem veure «El lladre de Bagdad», permet d'esperar sense gaire impaciència l'acabament d'aquest film massa llarg.

C. A. JORDANA

ANNA MAY WONG, l'actriu xinesa protagonista d'*Or brut*.

Ruth Elder i Hoot Gibson

Ruth Elder és, com tothom sap, aquella noia que va mig travessar l'Atlàntic i que va saltar a la coberta del vaixell on havia d'acabar la travessia, fregant-se amb la barreta vermella els llavis despintats per l'aigua salada. "Sempre tan presumida", com deia el capità.

Hoot Gibson és, com tothom sap, un bon actor, bon vaquer, especialitzat en films de l'Oest americà, que té una bona presència i segueix una bona conducta.

Després del seu raid en avió, Ruth Elder n'emprengué un altre, potser encara més perillós, pel mar de la cinematografia. La seva sortida de l'organització Paramount semblava indicar que aquest raid acabava en naufragi: però Hoot Gibson ha salvat la noia a darrera hora, acceptant-la com a dama de companyia en els seus films.

Diu que tots dos es troben, als films i fora, la companyia molt agradable. Suposem que ja estan ben divorciats de llurs anteriors compromisos i que l'odissea de Ruth acabarà en el port del matrimoni.

El niu del Falcó

Acabem de saber la interessant notícia que el Niu del Falcó està embruixat. Aquest "niu" és la finca on Valentino residia a Beverly Hills, Hollywood, Cal. Notícies d'origen masculí diuen que la casa s'omple cada nit de sospirs i gemecs d'ànimes de dona i en pena. Notícies d'origen femení afirmen que l'ombra de l'actor es passeja per les estances buides i les omple de basarda per a tota visitant que no en surt abans de posta de sol. Una comissió mixta es disposa a verificar aquestes notícies passant al Niu del Falcó totes les nits que calguin. Esperem amb ànsia el resultat de l'enquesta per comunicar-lo als nostres lectors.

L'home de la sort

Hi ha qui diu que és John Barrymore, que s'ha casat realment amb Dolores Costello, després d'haver-se casat diverses vegades d'una manera fílmica. Hi ha qui diu que és Harry Edwards, que s'ha casat d'es-

Lupe Vélez, promesa de l'home de la sort.

capada amb Evelyn Brent, la noia que tothom pot veure en *La Llei de l'Hampa*. Però nosaltres hem descobert el veritable home de la sort: Gary Cooper, promès de Lupe Vélez, l'encisera i tempestuosa companya de Douglas Fairbanks en el *Gaucho*. Els entesos asseguren que la modèstia de la posició d'ell garanteix l'autenticitat de l'amor d'ella. I això, si bé pot ésser una sort accidentada, no hi ha dubte que és una sort.

LES ARTS

IU PASCUAL

Aquest artista ens ofereix la seva collita anual al Saló de *La Pinacoteca*, amb vint-i-set paisatges de la regió olotina.

En la que s'ha convingut d'anomenar «escola olotina», Iu Pascual ve a ésser com una mena de patriarca. I no perquè la seva pintura en sigui l'extracte, sinó per la intervenció personal en l'ensenyament de l'ofici, a l'Escola d'Olot. Aquesta és, potser, l'única *escola* olotina que hi ha actualment, puix, em sembla, que les característiques d'una escola vénen determinades per una certa visió específica plasmada per una tècnica exclussiva, i no per la coincidència del model. Crec, doncs, que ja fóra hora d'arreconar aquest pretenciós rètol d'«Escola d'Olot» dedicat a una sèrie voluosa de pintors, els quals tenen cada un la seva interpretació particular d'un mateix paisatge.

En la present exposició, tot seguit es veu que Iu Pascual ha volgut renovar-se. Aquesta nova orientació ja va mostrar-la en la seva aportació al primer Saló de «La Nova Revista», la qual fou aleshores assenyalada com una de les més interessants de l'esmentat Saló.

En aquests temps en què els canvis preconcebuts es succeeixen d'una manera alarmant, no té res de particular que un pintor conseqüent com Iu Pascual hagi sentit sincerament la temptació de seguir nous viaranys. Aquesta renovació la considero, a més a més d'oportuna, benefactora. La pintura d'aquest artista havia arribat ja a un punt de saturació perillosa. A les delicades matisacions anteriors corresponen actualment contrastos d'una intensitat cantelluda i dramàtica; la composició és més variada i la paleta s'ha enriquit amb noves tonalitats. Però també em veig obligat a constatar que, a la superació global d'aquesta nova etapa s'ha associat, en certs comptats moments, produccions que estan per sota el nivell d'anteriors exposicions. Cosa, sense gaire transcendència, donat el reduit coeficient de retrocés, i, per altra banda, inevitable en la recerca de tota nova modalitat pictòrica.

De les teles que encara conserven un cert parentiu amb la producció anterior, prefereixo *Dia platejat*, *Estiu* i *Inicis de tardor*. I de les que podríem incloure en l'actual modalitat, assenyalo: *Després de ploure*, *Tardor* i *Tornant de mercat* — les tres de l'Hostal de la Corda —, *Hivern* i *Tramontana i rufa*.

MÀRIUS GIFREDA

BARRADAS

Ha mort al seu país natal el pintor Rafael Barradas, català d'adopció, ja que entre nosaltres havia donat les mostres més valuoses del seu talent, el qual exercí sobretot en la decoració de llibres per a infants.

També cultivà, amb força èxit, la decoració teatral. No sols com a artista, sinó també com a home, per les dots del seu caràcter obert i senzill sobé fer-se simpaties arreu on va anar. En morir, ha deixat entre les seves relacions un buit que difícilment serà omplert.

En el número pròxim dedicarem un comentari a l'obra del malaguanyat artista.

QUIM BORRALLERAS

Retrat a la mina de plom, per J. de Togores

No li fa pas massa gràcia sortir als diaris. Per això estem una mica orgullosos que hagi estat ell mateix, Joaquim Borralleras, que ens hagi donat permís per publicar aquest retrat que Togores li ha fet no fa gaires setmanes.

Joaquim Borralleras (que alguns anomenen Doctor, perquè ho és encara que no en faci) és, ves qui ho diria, un dels elements més importants de la vida barcelonina. Quantes coses deixarien de fer-se, sense ell; quantes idees no es realitzarien, o bé perquè no s'acudirien a ningú, o bé perquè mancaria qui es dediqués a fer-les surar!

Borralleras, veritable sacerdot de l'amistat, mestre de la «causerie» noctàmbula, hauria d'escriure les seves *Memòries*. En proposar-li s'hi negà allegant que no era escriptor. Li donàrem una idea: que les impressionés en discos. No el deixàrem pas gaire convençut. Ens crèiem, això sí, haver tingut una pensada genial, quan heus ací que en rebre el darrer número d'*Arts et Métiers graphiques* hi trobem un article d'André Billy: *Typographie de l'avenir*, en el qual ens parla de discos impressionats per poetes recitant llurs poemes. Resignació.

I prou. El nostre Amic Borralleras ja es deurà penedir d'haver-nos deixat reproduir el seu retrat: haurà trobat excessiu l'acompanyament d'aquestes ratlles. De no ésser la por de molestar-lo, n'hauríem escrit moltes més, tot un article.

— I a mi, digui, quan em sortiran les dents d'or?

VIATGES MARSANS, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges marítims i aèris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
Informes
i Pressupostos gratis

(c) Ministerio de Cultura 2006

ELS DISCOS

— Georges Hilaire, l'autoritzat crític, parlava fa poc, en la seva rúbrica de discos de *Le Revue Hebdomadaire*, de les sardanes. Les seves paraules són d'una simpatia tan evident per a la nostra música popular, que bé val la pena de reproduir-les. Diu així:

«Els cims pirenencs (vessant catalana) els veureu sorgir, vivament illuminats, al costat d'aquests discos profunds: les sardanes interpretades per la cobla de la Bisbal. Orquestra popular de Catalunya, pastoral i èpica muntanyenca i camperola, d'una altitud de so, d'un color de timbre que provoquen «sur-le-champ» l'embriagament meridional. Hom s'imagina aquestes esclatants frases de Pep Ventura, colorides de sol, arranjades per joves instrumentistes de poble, com un s'imagina les fires de Barcelona al temps de Raimond Lull. Què en sou de lluny, jazzs de l'altra banda de l'Atlàntic, malèfiques orquestres de la nit! Discos tònics com la bomba d'oxígen, d'una higiene immediata, i que retrunyen fins l'Edat Mitja, fins Roncesvalles.»

Les sardanes tenen, al nostre entendre, unes grans possibilitats d'èxit entre el públic discòfil internacional. A més a més del seu valor artístic autèntic, les sardanes ofereixen als no catalans un interès exòtic que bé val la pena d'explotar. Sembla que alguna casa editora (de moment, la «Parlophone») ja se n'han adonat, i les nostres sardanes formaran en la tendència discòfila que comença interessant-se pels chors russos, pels cants negres després, i, més tard, per la música turca, grega, xinesa, brasilenya, mexicana. L'originalitat instrumental de les sardanes més, potser, que les seves melodies, poden obrir amplis horitzons al mercat de la música catalana.

— Una editora alemanya (la casa «Beka») ens ve oferint uns discos xinesos que tenen un evident interès per als *amateurs* especialitzats. La primera impressió de nosaltres, occidentals, davant d'una cançó xinesa, és de franc desconcert. Probablement no té res a veure amb res del poble que nosaltres coneixem; diríeu que us aboqueu en una finestra que descobreix un paisatge absolutament original, inesperat. En la vostra orella, avesada a mil melodies, no hi trobeu un punt de referència que us permeti lligar, de moment, un concepte mitjanament explícit sobre aquestes cançons tant i tant orientals.

Els discos xinesos que ens ha ofert la «Beka» ens revelen una música descarnada, freda, tallant, d'un dramatisme esgarrifós i afinat, com una espasa preciosa acabada de brunyir. La melodia és inexistent en aquestes cançons. Anti-sensualitat absoluta. Unes veus agudes i punyents fan els seus recitats sobre un acompanyament ritmat a base de gongs i tambors, que en certs moments us recorden el sincopament de la música de jazz.

Els discos xinesos, finalment, ofereixen una espléndida curiositat. No ens atreviríem a recomanar-los sota cap més aspecte.

— Molt més acostades als nostres gustos i a la nostra sensibilitat són les cançons gregues que ha editat la «Parlophone», i que podríem collocar també dintre aquesta sèrie de música exòtica de la qual ens ocupem avui. Els discos grecs que coneixem, saturats d'orientalisme, de sol i de mandra, ens recorden immediatament el cant andalús i, encara més, algunes coses de folk-lore valencià. Són cantats per un tenor d'una potència de veu extraordinària, acompanyat d'una mena de «gaita» o sac de gemecs. Us imagineu desseguida un home carregat de mandra o de misèria, estevellat sota d'un sol que crema. Les seves melodies llànguides i arrossegades són perfectament familiars a les nostres orelles.

A remarcar, l'admirable impressió d'aquests discos.

— Bastant semblants a les cançons gregues, són les turques que han editat les cases «Columbia» i «Parlophone». S'hi remarca, però, una influència italiana molt notable, la mateixa influència — encara que sensiblement desviada — que hom pot apreciar en els tangos i les cançons argentines en general.

Ben curiosos el efectes d'orquestració de l'acompanyament d'aquestes cançons turques. En certs moments, diríeu que es tracta d'una cobla de sardanes.

Entre els discos turcs que coneixem, ens atreviríem assenyalar «San Zeibek» i «Oglana Adi Ismail», cantats pel tenor Halk Mousiki («Columbia»).

— Per acabar, parlarem dels discos maorís, que, segons diuen, foren impressionats pel Duc de York en ocasió del seu viatge a Austràlia.

Es tracta d'unes cançons finíssimes, d'aire romançat i que, si no tinguessin altre mèrit, posseïrien ja el gran valor de revelar-nos una deliciosa cantatriu, Ana Hato. La seva veu és una meravella de gràcia i de sensibilitat. No tindríem cap inconvenient en posarla al costat de les grans «vedettes» del disc.

Aquestes cançons maorís tenen molts punts de contacte amb les dels negres americans que han popularitzat els Revellers. Inclús els chors es produeixen d'una manera tota semblant a la dels Revellers i, per consequència, semblant també a la clàssica tècnica dels chors russos. La música maorí, extraordinàriament melòdica, no ofereix per nosaltres, està clar, cap revelació, però, pel nostre gust, les seves cançons són las més agradables i potser i tot les de més valor de totes les que hem parlat en el present article.

Ens permetem d'assenyalar els següents discos: «Waiata Poi», cantat per Ana Hato; «Te taniwha», per Ana Hato i chor... Tots dos de la casa «Parlophone».

I. M. P.

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador. mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

AFISA
ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS
Director
Carles Ossorio
personal tecnic · contables
Layetana · 18 · pral. B
Especialitat industrial i utilitats
Abonaments

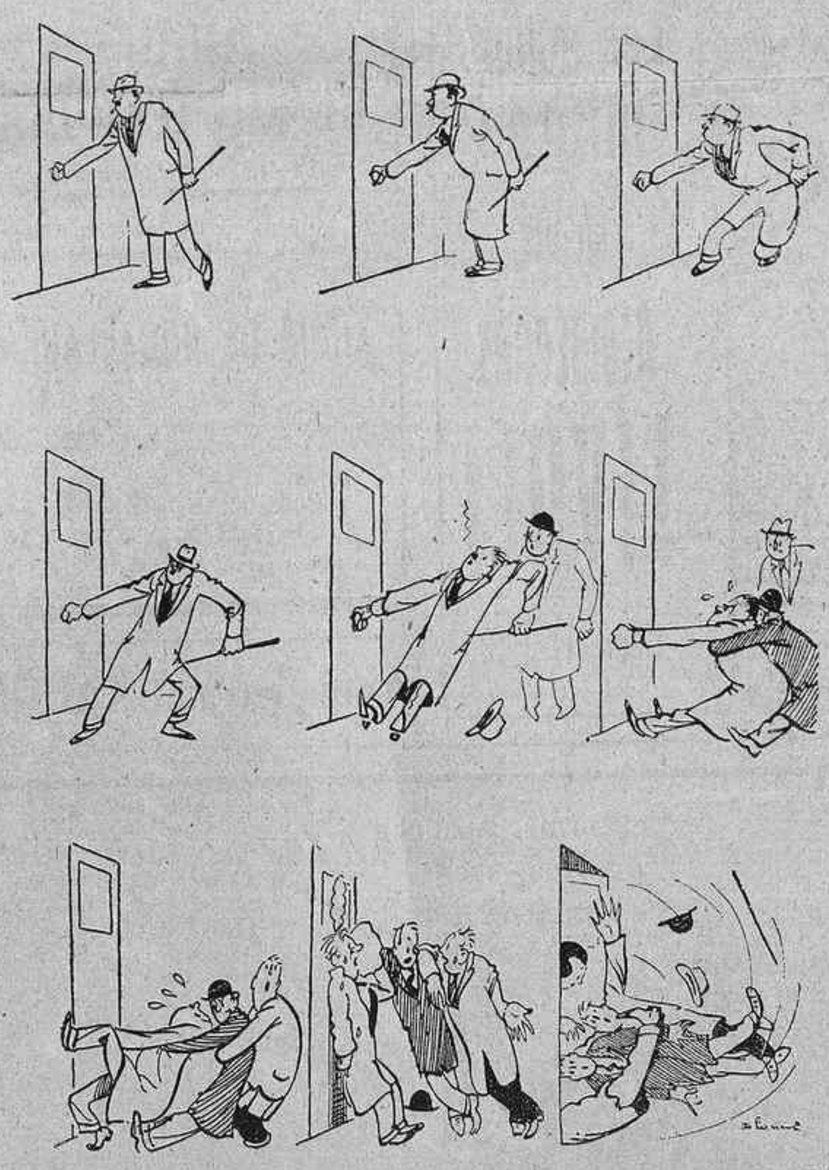

LA PORTA QUE NO S'OBRE (*London Opinion*)

EL COMBLE

— Fer-se elegir reina, essent filla d'un guardia republicà!..

(*Le Canard Enchaîné*)

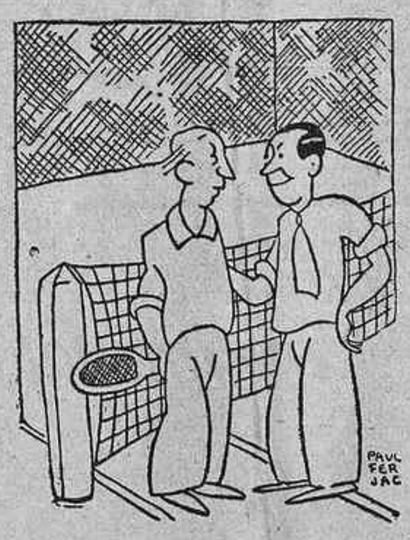

— Podríeu arribar a ésser un bon jugador de tennis, però hi ha un obstacle.

— Sí? Quin?

— La xarxa. (*Gringoire*)

LES ELECCIONS GENERALS A ANGLATERRA EN 1929

L'oncle Punch (dirigint-se al nou any). — Veus, «maco», per tu res de capses de soldats, que no fan sinó encoratjar les males passions. Mira el que tens per divertir-te. (En el guinyol, Mac Donald, Lloyd George i Baldwin.) (*Punch*)

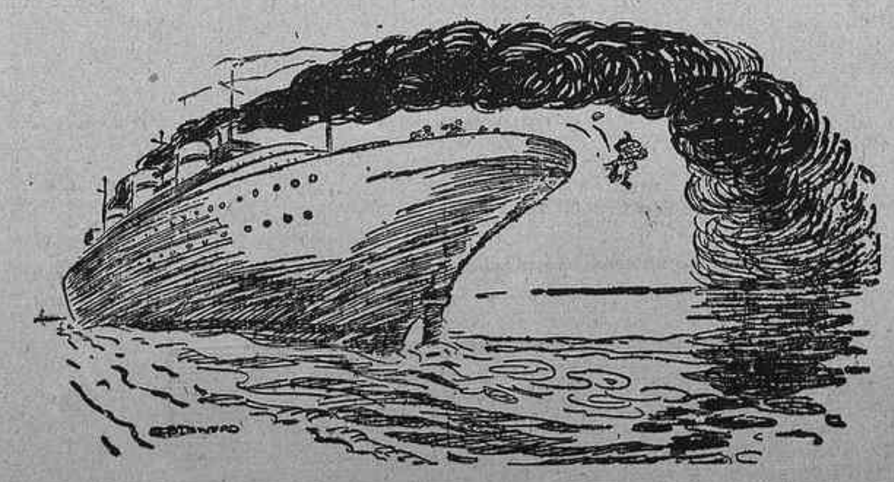

El passatger curiós. — Dos cents nou, dos cents deu, dos cents onze... No; només té dos cents deu passos de llargada... (*Judge*)

— Mira, mamà, un film. (*Judge*)

Rosses i brunes

Fa un parell d'anys, Anita Loos conquistava una gran popularitat amb el seu llibre: *Els homes més s'estimen les rosses*, del qual es vengueren no sabem quants milers d'exemplars i fou traduït a diversos idiomes. La novella escriptora, enllaminida per l'èxit, al cap de poc temps llançava a les disputes dels homes, i de les dones, una continuació: *...Però es casen amb les brunes.*

Ès qüestió de gustos sobre la qual, ara per ara, no sabríem pronunciar-nos. Ni potser l'autora mateixa es pronuncia per cap d'ells: és en els títols on clarament es decideix, si és que els títols dels llibres són tan significatius com sembla que haurien d'ésser.

Aquesta explicació semblaria innecessària, si en un diari de la nit, ja fa algun temps, un redactor no s'hagués embolicat atribuint el primer llibre a una americana, i el segon a una francesa que l'escriví com a rèplica al primer.

Potser la clau de les preferències la dóna aquest diàleg, més o menys autèntic:

— Els homes prefereixen les rosses.

— Però es casen amb les brunes.

— Precisament per això prefereixen les rosses.

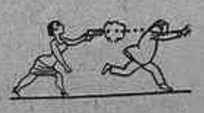

(c) Ministerio de Cultura 2006

SUBSCRIVIU-VOS A LA

GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: Màrius Gifreda
ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres
ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT

Un any: Barcelona, **17** ptes. — Península, **18** ptes.
Un trimestre: Barcelona, **6** ptes. — Península, **6'50** ptes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 - BARCELONA

Anunciar a

MIRADOR

és donar a conèixer un producte a tot Catalunya

MOBILIARI EN GENERAL

ESPECIALITAT EN EL DE DESPATX

Instal·lacions completes
d'Establiments, Despatxos i Habitacions

PRESSUPOSTOS I PROJECTES A SOL·LICITUD

Exposició i venda
Corts Catalanes, 532. Telèfon 34342

En ficar-se al llit

El dia ha estat dur i us prepareu a una nit de repòs que tanta falta us fa. Però temeu allò de cada nit: dues hores estossegant, sofocant-vos, sense agafar el sòn. Us heu passat el dia fumant, i la vostra gola irritada, amb l'escalfor del llit, és escomesa de forts accessos de Tos.

Puix coneixeu el perill, preveniu-vos. Tingueu avinent una capseta de PASTILLES del Dr. ANDREU, eficacíssimes contra tota mena de Tos. Cada nit, en colgar-vos, preneu una Pastilla i deixeu-la fondre a la boca. En resultarà un gran calmant per la vostra gola i els vostres bronquis, i podreu descansar tranquil.

Fumeu si us plau. Pero preveniu-vos amb

Pastilles del Dr. Andreu

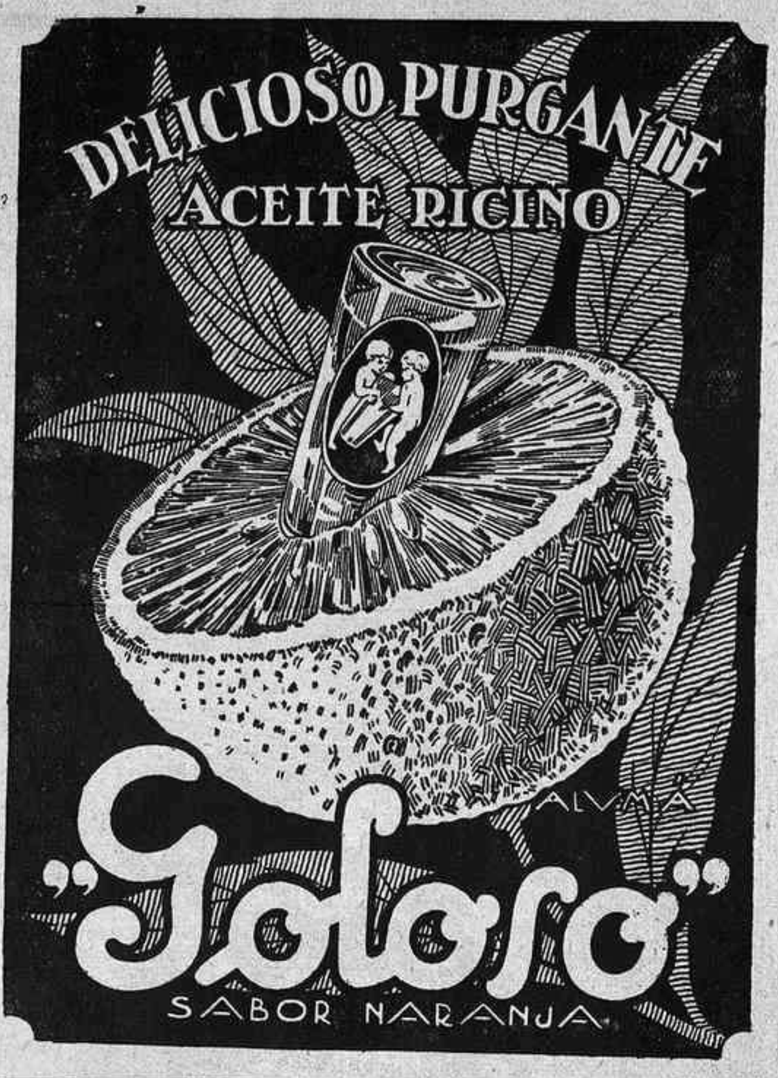

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS perque combaten les seves causes

● Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquis i pulmons. — Les **Pastilles ASPAIME** són les receptades pels metges. — Les **Pastilles ASPAIME** són les preferides pels pacients. — Les **Pastilles ASPAIME** es venen a **UNA pesseta la capsa** en les principals farmacies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG
Carrer del Ter, 16 - Telèfon 50791 - BARCELONA

Subscriviu-vos a **MIRADOR**

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En .....
que viu a .....
carrer ..... *n.º* ..... *se subscriu a* **MIRADOR**
pel preu fixat de **2'50 ptes.** *trimestre.*
..... *de* ..... *de 19*.....

Signatura

Les millors mitges en els Almacenes TÍVOLI

Casp, 17 i 19

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'**Albuminúria, Litiàsis úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica,** es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
CARRER HOSPITAL, 32, y SALMERÓN, 133

Anuncieu a MIRADOR

Continental

LA MAQUINA PREDILECTA
I
INSUBSTITUÏBLE

MAQUINES DE CALCULAR
MULTICOPISTES
PREMSES
ACCESSORIS PER A MAQUINES D'ESCRIURE

Casa central:
Claris, 5
BARCELONA (Telèf. 19763)

ORBIS, S. A.

Representants esclusius per Espanya, Portugal i el Marroc

ORGANITZACIO COMPLETA I MODERNA D'OFICINES

PERSONAL COMPETENT I ESPECIALITZAT

BERLOY

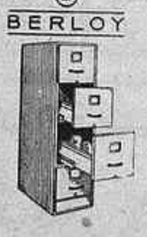

EL MOBLE D'ACER
ELEGANT
I
ETERN

JURALITA

IMP. LA NEOTIPIA
RBLA CATALUNYA, 118 - BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006